

S T R A T E G I J A
ZA REFORMU SEKTORA PRAVDE U BOSNI I HERCEGOVINI ZA
PERIOD OD 2014. DO 2018. GODINE

Sarajevo, novembra 2013. godine

SADRŽAJ

U V O D	3
IZVRŠNI SAŽETAK	4
STRUKTURA SRSP U BIH	6
POGLAVLJE 1: UVOD U SRSP U BIH	7
POGLAVLJE 3: OBLASTI REFORME U SEKTORU PRAVDE U BIH	13
POGLAVLJE 4: VIZIJA I DUGOROČNI PRIORITETI	14
POGLAVLJE 5: STRATEŠKI PROGRAMI I POKAZATELJI PROVOĐENJA	15
STRATEŠKA OBLAST 1: PRAVOSUĐE	16
1.1 Nezavisnost pravosuđa i usklađenost zakona i sudske prakse u BiH.....	17
1.2 Efikasnost i efektivnost pravosudnih institucija u BiH	19
1.3 Odgovornost i profesionalizam nosilaca pravosudnih funkcija u BiH.....	23
1.4 Otvorenost u radu pravosudnih institucija u BiH.....	25
STRATEŠKA OBLAST 2: IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA U BIH	26
2.1 Upravljanje sistemom za izvršenje krivičnih sankcija u BiH.....	26
2.2 Unapređenje primjene alternativnih sankcija u BiH.....	28
2.3 Unapređenje primjene međunarodnih standarda u BiH.....	30
STRATEŠKA OBLAST 3: PRISTUP PRAVDI U BIH	32
3.1 Međunarodna pravna pomoć i saradnja	33
3.2 Besplatna pravna pomoć u BiH.....	35
3.3 Pristup pravdi.....	36
STRATEŠKA OBLAST 4: PODRŠKA EKONOMSKOM RAZVOJU U BIH	37
4.1 Zemljišna administracija u BiH.....	37
4.2 Privredno sudovanje u BiH	39
STRATEŠKA OBLAST 5: DOBRO KOORDINIRAN, RUKOVOĐEN I ODGOVORAN SEKTOR	41
5.1 Koordinacija i EU integracije	41
5.2 Jačanje kapaciteta za izradu analiza i politika u sektoru pravde u BiH	43
5.3 Donatorska koordinacija u sektoru pravde u BiH.....	44
POGLAVLJE 6: NERIJEŠENA STRATEŠKA PITANJA SEKTORA PRAVDE U BIH	45
POGLAVLJE 7: UTICAJI SRSP U BIH NA SREDNJOROČNE BUDŽETE	48
POGLAVLJE 8: PROVOĐENJE SRSP U BIH	51
POGLAVLJE 9: VEZE IZMEĐU SRSP U BIH I SREDNJOROČNIH PLANOVA	54

U V O D

U novembru 2013. godine, tokom šestog sastanka Strukturiranog dijaloga o pravosuđu između Evropske unije (EU) i Bosne i Hercegovine (BiH), održanog u Banjaluci, po pitanju izrade nove Strategije za reformu sektora pravde u BiH za period od 2014. do 2018. godine (SRSP u BiH), Evropska komisija (EK):

„Poziva Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine da završi postupak izrade revidirane Strategije za reformu sektora pravde (SRSP), uzimajući u obzir potrebu za osiguranjem djelotvornog sistema praćenja njenog provođenja.

Ponavlja da je usvajanje SRSP ključni strateški korak i u cilju dobivanja pomoći iz IPA sredstava. U tom pogledu, poziva se na niz odgovarajućih preporuka iz poglavlja 9., usvojenih nakon plenarne sjednice Strukturiranog dijaloga, održane u Brčkom.“

Iako strategije, poput Srednjoročne razvojne strategije, Strategije za reformu javne uprave i Strategije integrisanja BiH u EU, te međunarodni sporazumi, kao što je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, osiguravaju opći strateški okvir koji daje smjernice za određene elemente planiranja i izrade budžeta u sektoru pravde u BiH, postoji potreba izrade strategije koja se usmjerava na sektor pravde u BiH, kao usklađen sistem u koji je uključen veći broj institucija.

Postojanje strategije za sektor pravde u BiH osigurava usklađene i koordinirane aktivnosti koje rezultiraju pozitivnim efektima. To omogućuje institucijama sektora pravde u BiH planiranje i utvrđivanje prioriteta u vezi sa korištenjem nedovoljnih finansijskih sredstava. Strategija omogućava da se kod planiranja uzmu u obzir međusobni odnosi između različitih institucija sektora pravde u BiH, posebno kada aktivnosti iz jednog dijela mogu imati uticaj na neki drugi dio ovog sektora.

Opći cilj i osnovna vodilja u izradi SRSP u BiH je stvaranje zajedničkog dugoročnog strateškog okvira, koji sadrži usaglašene dugoročne prioritete za budući razvoj ovog sektora u cjelini, kao i realne reformske aktivnosti.

Ova strategija izrađena je zajedničkim radom ministarstava pravde BiH, entiteta i kantona, Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH (VSTV) i Pravosudne komisije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (PK BD) i predstavnika udruženja sudija, tužilaca, advokata, notara, medijatora i drugih nevladinih organizacija.

Tokom izrade SRSP u BiH, nepostojanje konsenzusa je dovelo do izdvajanja određenih strateških programa. Iako su izdvojena iz SRSP u BiH, dogovoreno je da je o ovim pitanjima potrebno dodatno raspravljati.

Koristimo priliku da se zahvalimo svima koji su doprinijeli izradi SRSP u BiH, a posebno članovima funkcionalnih radnih grupa (FRG), čiji je zadatak bio izrada strateških programa za sektor pravde u BiH i ostalima koji su dali svoj doprinos, kroz davanje primjedbi, sugestija i prijedloga.

Na kraju, želimo se zahvaliti Vladi Švicarske na tehničkoj podršci u izradi SRSP u BiH.

**MINISTARSTVO
PRAVDE BiH**

Bariša Čolak, ministar

**FEDERALNO
MINISTARSTVO PRAVDE**

Zoran Mikulić, ministar

**MINISTARSTVO PRAVDE
REPUBLIKE SRPSKE**

Gorana Zlatković, ministarka

**PRAVOSUDNA
KOMISIJA PK BD BiH**

Safet Pizović, predsjednik

VISOKO SUDSKO I TUŽILAČKO VIJEĆE BIH

Milorad Novković, predsjednik

IZVRŠNI SAŽETAK

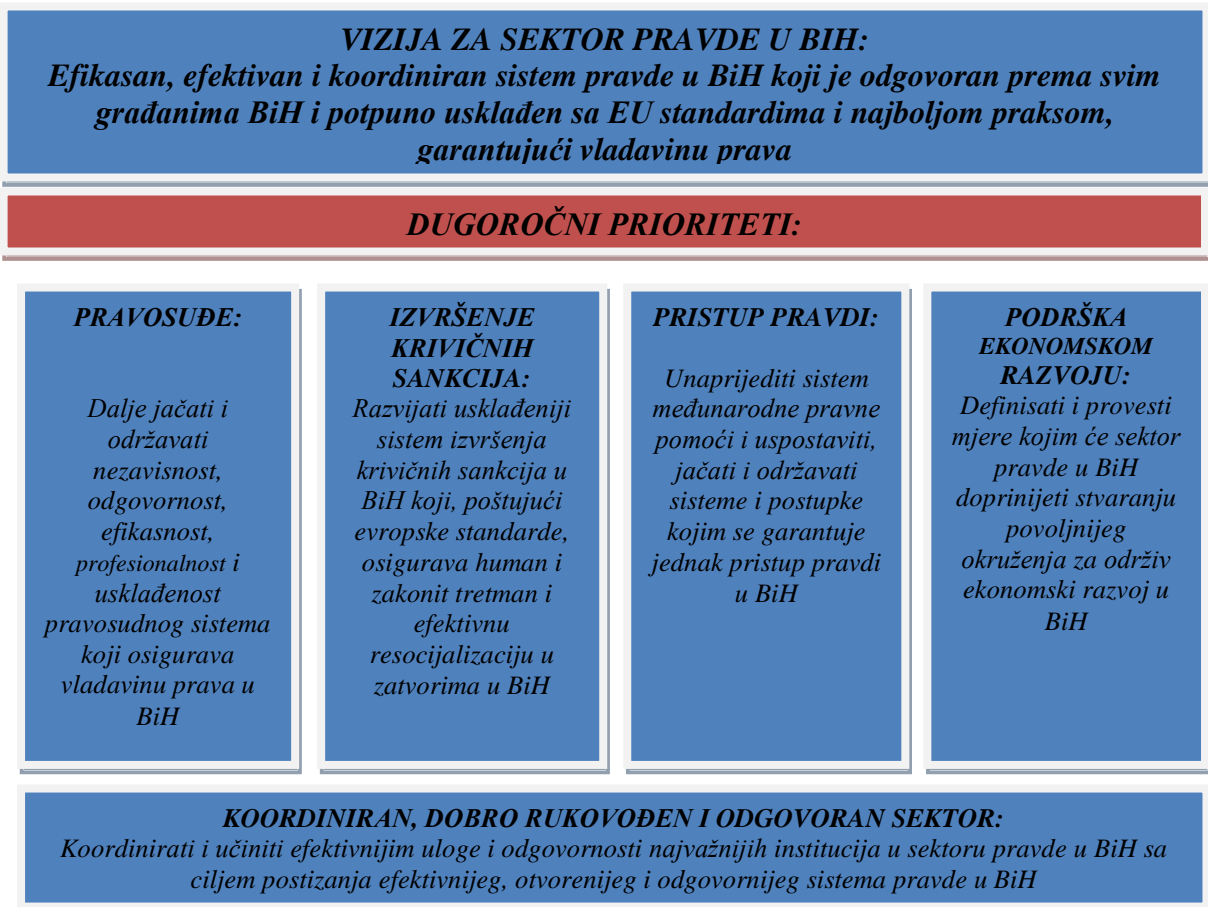
Opći cilj SRSP u BiH

Opći cilj SRSP u BiH je stvoriti zajednički reformski okvir za sektor pravde u BiH, koji sadrži usaglašene prioritete razvoja sektora u narednom petogodišnjem periodu, kao i realne reformske aktivnosti.

Izrada SRSP u BiH

Izrada SRSP u BiH odvijala se od januara do novembra 2013. godine, kada je nacrt dokumenta upućen Ministarskoj konferenciji (MK), a zatim Vijeću ministara BiH, entitetskim vladama i PK BD na usvajanje. Metodologija koja je korištena pri njoj izradi osmišljena je tako da odražava složenu organizaciju upravljanja unutar sektora pravde u BiH. Obuhvatila je široke konsultacije i nastojanja usmjerena postizanju konsenzusa radi osiguravanja saglasnosti među institucijama sektora pravde u BiH u pogledu pravaca reforme, kao i da usvojeni dokument i njegovo provođenje osjećaju kao svoj i podržavaju ga. Izrada SRSP u BiH započela je utvrđivanjem najvažnijih reformskih poticaja, na osnovu nalaza i preporuka iz većeg broja strateških dokumenata važnih za sektor pravde u BiH, kao i opsežnih konsultacija sa najvažnijim institucijama i pojedincima iz ovog sektora.

Na osnovu strateških smjernica i pravaca koji su proizašli iz ovih dokumenata i konsultacija, utvrđeno je pet strateških oblasti reforme. Nakon toga usaglašen je strateški okvir za sektor pravde u BiH, koji se sastoji od vizije i pet dugoročnih prioriteta, a svaki od dugoročnih prioriteta povezan je sa jednom od strateških oblasti reforme, kao što je prikazano na slijedećem grafikonu:

U okviru svake od pet strateških oblasti reforme razvijen je niz strateških programa sa ciljem rješavanja najvažnijih pitanja koja su utvrđena kroz istraživanje i konsultacije. Provođenje strateških programa će doprinijeti ostvarivanju ranije navedene vizije i dugoročnih prioriteta.

Tijela odgovorna za izradu SRSP u BiH

Izrada SRSP u BiH tekla je pod nadzorom Upravnog odbora, koji su sačinjavali predstavnici: Ministarstva pravde BiH (MP BiH), Švicarske agencije za razvoj i saradnju, kao donatora i Lucid Linxa, kao konsultanta. Za svaku od identifikovanih oblasti reforme korištene su ranije osnovane FRG, čiji je zadatak bio da preko Tehničkog sekretarijatu za praćenje i procjenu provođenja ranije SRSP u BiH (TS SRSP u BiH), MK predloži: dugoročne prioritete za svaku stratešku oblast, strateške programe za rješavanje najvažnijih pitanja unutar strateške oblasti, rokove za provođenje strateških programa, institucije odgovorne za njihovo provođenje, te očekivane rezultate.

Provođenje SRSP u BiH

SRSP u BiH predlaže nastavak rada MK za sektor pravde u BiH, koje bi se i održavale dva puta godišnje, a čija je glavna svrha praćenje provođenja SRSP u BiH, te davanje općih političkih i strateških smjernica.

Sveukupna koordinacija aktivnosti provođenja, uključujući održavanje sistema za praćenje napretka i pružanje podrške održavanju MK povjerava se TS SRSP u BiH, sastavljenom od rukovodećih državnih službenika ministarstava pravde BiH i entiteta, VSTV-a i PK BD.

Za svaku od pet strateških oblasti bit će uspostavljena nova FRG, koju će sačinjavati rukovodeći državni službenici iz nadležnih institucija sektora pravde u BiH i drugi učesnici. FRG će davati smjernice za izradu srednjoročnih institucionalnih planova i godišnjih programa rada institucija sektora pravde u BiH i ocjenjivati provođenje aktivnosti predviđenih u okviru određene strateške oblasti.

Praćenje i ocjenjivanje napretka u provođenju planiranih aktivnosti će se vršiti putem tromjesečnih izvještaja, o čemu će biti upoznate nadležne institucije i javnost.

Sektor za strateška planiranja, koordinaciju pomoći i evropske integracije (SSPKPEI) MP BiH, zajedno sa osobljem za strateško planiranje VSTV-a, entitetskih ministarstava pravde i PK BD, pruža tehničku podršku radu FRG, TS SRSP u BiH i MK.

Veze sa srednjoročnim institucionalnim planovima i srednjoročnim budžetima

Sve institucije sektora pravde u BiH trebaju u prvoj polovini 2014. godine izraditi vlastite srednjoročne planove, zasnovane na ovoj i drugim strategijama, a zatim i revidirane godišnje programe rada, zasnovane na srednjoročnim institucionalnim planovima.

Aktivnosti preduzete radi ostvarivanja ciljeva SRSP u BiH trebaju biti koordinirane i u skladu sa srednjoročnim okvirima izdataka na svakom od nivoa vlasti u BiH, te moraju biti planirani u budžetima institucija sektora pravde u BiH. Ukoliko budu potrebna dodatna sredstva, potrebno je pokrenuti razgovore sa ministarstvima finansija, koji će se zasnivati na obrazloženjima iz ovog strateškog dokumenta.

STRUKTURA SRSP U BiH

SRSP u BiH je strukturisana na slijedeći način:

Poglavlje 1 pruža uvod u SRSP u BiH, kroz predstavljanje njenih glavnih ciljeva i ishoda, kao i metodologije koja je korištena za njenu izradu i usvajanje. Ovo drugo je obuhvatilo postupak zasnovan na saradnji i postizanju konsenzusa, u koji su bile uključene sve važnije institucije sektora pravde u BiH.

Poglavlje 2 objašnjava najvažnije faktore koji potiču reformu, koji odražavaju najvažnije elemente reforme, izvedene iz strateških dokumenata važnih za sektor pravde u BiH, kao i povratne informacije iz postupka konsultacija.

Poglavlje 3 predstavlja dugoročna prioritetna pitanja sa kojima se suočava sektor pravde u BiH, grupisana u strateške oblasti reforme. Mada se ne radi o sveobuhvatnim pitanjima, ovdje iznesena pitanja su ona koja se trebaju riješiti u narednih pet godina, ukoliko će se rješavati najvažniji poticaji za dalje reforme u sektoru pravde u BiH.

Poglavlje 4 iznosi viziju i dugoročne prioritete za sektor pravde u BiH za period od 2014. do 2018. godine, koje su usaglasile nadležne institucije sektora pravde u BiH.

Poglavlje 5 iznosi pregled strateških programa. Radi se o dogovorenim aktivnostima koje je potrebno provesti do 2018. godine, radi rješavanja najvažnijih pitanja utvrđenih u SRSP u BiH i ostvarivanja dogovorene vizije i dugoročnih prioriteta za sektor pravde u BiH.

Poglavlje 6 detaljnije objašnjava pitanja koja su pokrenuta, ali ne i riješena, u postupku izrade SRSP u BiH. Ova pitanja će se rješavati razgovorima u narednom periodu.

Poglavlje 7 daje pregled srednjoročnih budžetskih prognoza za sektor pravde u BiH, te potencijalnih posljedica koje to može imati na provođenje SRSP u BiH.

Poglavlje 8 iznosi glavne faktore koje je potrebno razmotriti u odnosu na provođenje SRSP u BiH u narednih pet godina. Uključuje diskusiju o organizaciji upravljanja za donošenje odluka i praćenje SRSP u BiH.

Poglavlje 9 bavi se glavnim motivima koje pojedinačne institucije sektora pravde u BiH trebaju uzeti u obzir kada budu izrađivale ili revidirale vlastite srednjoročne planove, kako bi iste uskladili sa općim strateškim smjernicama iznesenim u ovom dokumentu.

POGLAVLJE 1: UVOD U SRSP U BIH

Kao za prethodnu, tako i za ovu SRSP u BiH opći cilj je stvaranje zajedničkog reformskog okvira za sektor pravde u BiH, koji sadrži usaglašene prioritete za budući razvoj ovog sektora u narednom petogodišnjem periodu, kao i realne reformske aktivnosti.

Drugi željeni ishodi SRSP u BiH uključuju:

- 1) Razvijanje okvira za utvrđivanje potencijalnih projekata za instrumente predpristupne pomoći i drugih izvora donatorskog finansiranja,
- 2) Unapređenje komunikacije, koordinacije i saradnje između različitih institucija sektora pravde u BiH.

Za izradu SRSP u BiH primijenjena je metodologija koja je osigurala konsultacije i učešće svih institucija sektora pravde u BiH, organizacija civilnog društva (OCD) i predstavnika međunarodnih organizacija. U postupku izrade nove SRSP u BiH, korištena je institucionalna struktura uspostavljena za praćenje i izvještavanje o provođenju prethodne SRSP u BiH, čime je postupak konsultacija i informisanja bio znatno olakšan.

Za svaku od identifikovanih strateških oblasti reforme korištene su ranije uspostavljene FRG, čiji je zadatak bio da, preko TS SRSP u BiH, MK predlažu: dugoročne prioritete za svaku stratešku oblast, strateške programe za rješavanje najvažnijih pitanja unutar strateške oblasti, rokove za provođenje strateških programa, institucije odgovorne za njihovo provođenje, te očekivane rezultate.

Izrada SRSP u BiH tekla je pod nadzorom Upravnog odbora, koji su sačinjavali predstavnici: Ministarstva pravde BiH, Švicarske agencije za razvoj i saradnju, kao donatora i Lucid Linxa, kao konsultanta.

Faze izrade SRSP u BiH prikazane su na slijedećim grafikonima:

Prva faza - Definisane strateškog okvira

Januar - februar 2013. godine

Pregled i analiza provođenja ranije SRSP u BiH

Mart 2013. godine

Konsultacije sa fokus grupama za strateške oblasti

April 2013. godine

Pojedinačne konsultacije za strateške oblasti

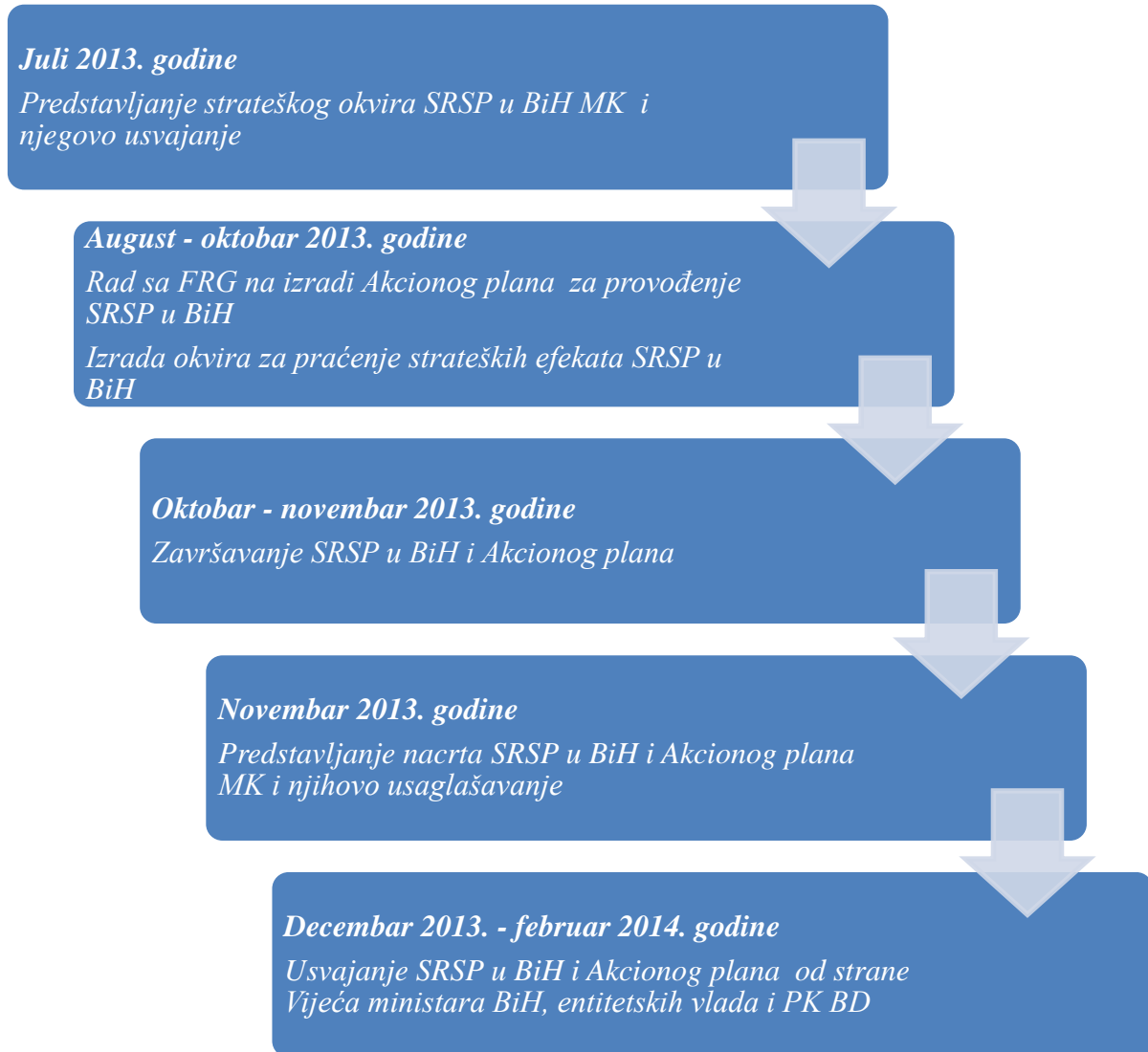
Maj 2013. godine

Konsultacije sa fokus grupama za strateške oblasti

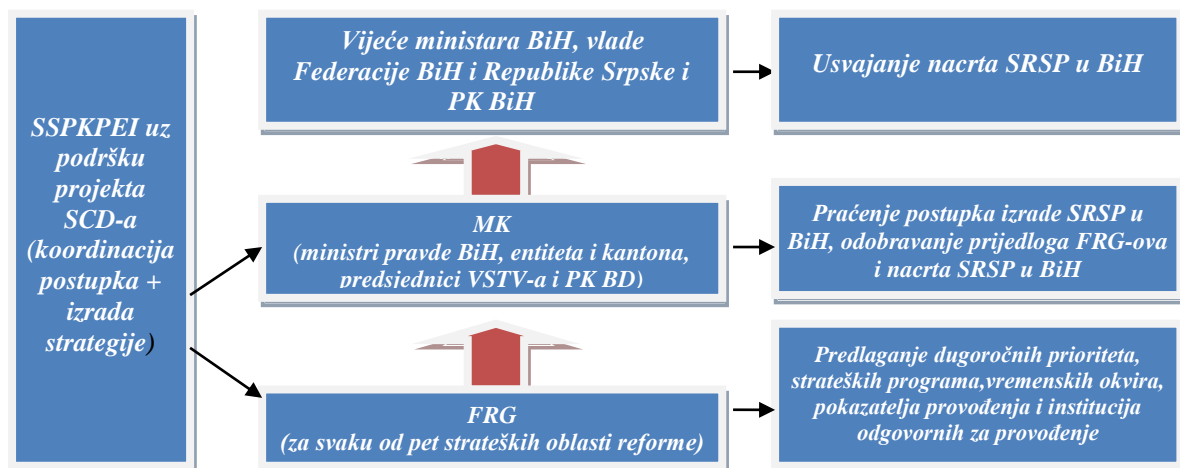
Juni 2013. godine

Pojedinačne konsultacije za strateške oblasti

Druga faza - Utvrđivanje strateškog okvira i izrada akcionog plana i okvira za praćenje provođenja dugoročnih prioriteta SRSP u BiH

Struktura upravljanja za izradu SRSP u BiH, te uloge i odgovornosti svake od institucija sektora pravde u BiH predstavljeni su na slijedećem grafikonu:

POGLAVLJE 2: NAJVAŽNIJI POTICAJI ZA REFORMU

Tokom provođenja ranije SRSP u BiH postignut je određen napredak u reformi sektora pravde u BiH, naročito u oblasti pravosuđa. Usprkos tome, sektor pravde u BiH treba nastaviti sa započetim reformskim aktivnostima. U suprotnom, održivost do sada provedenih reformi je neizvjesna. Zbog toga se trebaju preduzeti dalji koraci da se nadogradi do sada postignuto, kao i da se eliminišu utvrđene slabosti prisutne unutar sektora pravde u BiH.

Na početku izrade SRSP u BiH bilo je važno osigurati da sve usaglašene reformske inicijative koje će SRSP u BiH sadržavati budu usklađene sa ukupnim reformskim nastojanjima u BiH. Iz navedenog razloga, tokom prve faze izrade SRSP u BiH, utvrđeni su najvažniji poticaji za reformu. To je postignuto utvrđivanjem najvažnijih elemenata reforme, koji proizilaze iz postojećih strateških dokumenata relevantnih za sektor pravde u BiH, kao što je navedeno u nastavku teksta, te njihovog daljeg analiziranja u svjetlu informacija prikupljenih na osnovu konsultacija sa najvažnijim učesnicima iz sektora pravde u BiH. Reformski poticaji proistekli iz ovoga, o kojima će više riječi biti u kasnijem dijelu ovog poglavlja, bili su osnova za donošenje odluke o tome koje su strateške oblasti reforme u SRSP u BiH.

Postojeće reformske inicijative važne za sektor pravde u BiH

Glavne pravce djelovanja za sektor pravde u BiH u dugoročnom periodu postavile su odgovarajuće strategije koje su usvojili Vijeće ministara BiH, entitetske vlade i Vlada Brčko distrikta BiH, međunarodni sporazumi i odgovarajući izvještaji i analize međunarodnih organizacija.

Ovi strateški dokumenti predstavljani su na slijedećem grafikonu:

Iako postoje razlike između pojedinačnih aktivnosti, zahtjeva i preporuka iznesenih u ovim dokumentima, iz njih je proizišao određen broj međusobno povezanih i važnih elemenata sveukupne reforme, koje su neophodne radi ocjenjivanja važnosti inicijativa reforme i evropskih integracija. Ti elementi predstavljani su u nastavku.

- 1) *Proces evropskih integracija, u kombinaciji sa decentralizovanom strukturom BiH, čini nužnim uspostavljanje instrumenata koji će osigurati **pravnu usklađenost**, kao i **efektivnu i efikasnu koordinaciju politika** između različitih nivoa vlasti u BiH,*
- 2) *Pravnu i efektivnu usklađenost i koordinaciju je teško postići bez **razvijenih kapaciteta unutar ministarstava, pravde u BiH, VSTV i PK BD**, naročito u pogledu broja zaposlenih, vještina koje posjeduju i odgovarajućih materijalno-tehničkih sredstava,*
- 3) *Kapaciteti koji se odnose na **izradu politika i strateško planiranje** unutar ministarstava, pravde u BiH, VSTV i PK BD potrebni su radi olakšavanja usklađivanja i koordinacije što je od presudne važnosti za ispunjavanje reformskih zahtjeva čiji broj se povećava,*
- 4) ***Sistemi odgovornosti** moraju biti uspostavljeni radi pružanja jamstva da reformske inicijative jednako služe zahtjevima građana i procesu evropskih integracija,*
- 5) *Uspostavljanje **sistema upravljanja efektima**, koji omogućavaju onima koji odlučuju, kao i javnosti, da bolje procjene napredak ostvaren u reformskim inicijativama i utvrde oblasti u kojima su potrebne dodatne inicijative, osnova je za veći nivo odgovornosti, kao i efektivnu usklađenost i koordinaciju,*
- 6) *Svaki od ovih elemenata podržava sistem **prikupljanja, razmjenjivanja, analiziranja i predstavljanja informacija**, kao preduslova za efektivno upravljanje sadašnjim i budućim reformskim inicijativama u BiH.*

Strategije koje se bave posebnim pitanjima unutar sektora pravde u BiH

Pored spomenutih razvojnih, sektorskih ili višesektorskih strategija, u sektoru pravde u BiH je započeta ili okončana izrada određenog broja strategija koje se bave specifičnijim pitanjima iz ovog sektora, kao što su:

- 1) *Državna strategija za rješavanje predmeta ratnih zločina u BiH,*
- 2) *Strategija borbe protiv maloljetničkog prestupništva,*
- 3) *Strategija tranzicijske pravde u BiH (u izradi).*

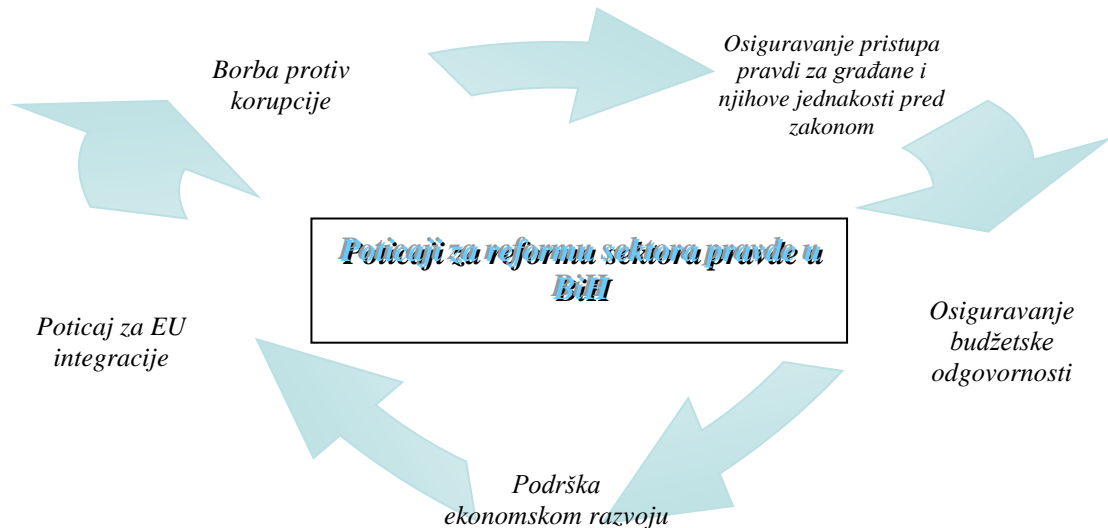
Budući da SRSP u BiH nastoji identifikovati oblasti reforme koje nisu bile ranije utvrđene ili usaglašene, te postići konsenzus u vezi sa njima, aktivnosti utvrđene u ovim strategijama ne ponavljaju se u SRSP u BiH. Da bi mjere predviđene SRSP u BiH sigurno bile usklađene sa mjerama predviđenim u gore spomenutim posebnim strategijama iz sektora pravde u BiH, provođenje sve tri strategije će morati biti koordinirano. Radi osiguravanja koordinacije sve tri spomenute strategije treba pratiti putem MK.

Institucije nadležne za provođenje inicijativa predviđenih u gore spomenutim strategijama trebale bi redovno izvještavati članove MK o napretku, u skladu sa metodologijom koja će se koristiti za praćenje SRSP u BiH.

Poticaji za reformu

Nakon utvrđivanja najvažnijih elemenata reforme, koje proizlaze iz postojećih strateških dokumenata, dalja analiza ovih pitanja i konsultacije u sektoru pravde u BiH doveli su do utvrđivanja određenog broja najvažnijih reformskih poticaja. Ovi poticaji su pomogli donošenju odluka u vezi sa strateškim oblastima reforme koji su uključeni u SRSP u BiH.

Ti poticaji su predstavljeni na slijedećem grafikonu i detaljnije opisani u dijelu teksta koji slijedi iza toga.

1. Borba protiv korupcije

BiH se mora ozbiljno uhvatiti u koštac sa korupcijom, kako bi zaštitila ljudska prava građana i zadovoljila kriterije za pristupanje EU. U BiH, problemi koji ometaju procesuiranje u predmetima korupcije dijelom su posljedica rascjepkanosti pravosudnog sistema. S tim u vezi, a u skladu sa EU politikama o korupciji, bit će potrebno poboljšati koordinaciju između različitih tijela zaduženih za prevenciju i borbu protiv korupcije.

Takođe će biti potrebno da se osigura efektivna i stalna komunikacija između pravosudnih institucija u BiH i nevladinog sektora. Dosljedna primjena Zakona o slobodi pristupa informacijama povećat će otvorenost i odgovornost, te doprinijeti provođenju strategija za borbu protiv korupcije.

Borba protiv korupcije u pravosuđu je još jedan od vidova reforme sektora pravde u BiH, koji je usmjeren na zaštu ljudskih prava. Postoji nekoliko razloga za to: korupcija u pravosuđu potkopava povjerenje građana u vladavinu prava, oduzima im ustavno pravo na nepristrasno i pravedno suđenje i pravedne sudske odluke. Korumpirani nosioci pravosudnih funkcija prijetnja su pravu građana da imaju jednak tretman pred zakonom. Jednako je važno osigurati da je pravosuđe zaštićeno od pritisa i uticaja i da se sudije i tužioci snose odgovornost u slučajevima korupcije.

2. Osiguravanje pristupa pravdi za građane i njihove jednakosti pred zakonom

Provedene reforme u sektoru pravde u BiH podigle su očekivanja javnosti u pogledu pravosuđa. Građani i nevladine organizacije sve više zahtijevaju veću otvorenost i efikasnost od institucija sektora pravde u BiH. Složena organizacija upravljanja u zemlji, u kombinaciji sa konstantno prisutnim fiskalnim ograničenjima, čini sistem podložnim nejednakostima. Loši opći ekonomski uslovi takođe prijetu ugrožavanju sposobnost pojedinaca i pravnih osoba da osiguraju da se njihova građanska i institucionalna prava zakonski ostvaruju pred institucijama u BiH. Najvažniji faktori u povećavanju jednakog pristupa pravdi uključuju podizanje nivoa svijesti u javnosti o tome na koji način bi sektor pravde u BiH trebao funkcionisati, te kako se može ostvarivati pristup informacijama.

Nedostatak obimnijeg sistema besplatne pravne pomoći na pojedinim nivoima u BiH mora se otkloniti, kako bi se osiguralo da ekonomski status ne sprečava pojedinaca da ostvaruje svoja prava pred zakonom.

3. Osiguravanje budžetske odgovornosti

Sposobnost i odgovornost pravosuđa u upravljanju budžetskim sredstvima je važna pretpostavka za osiguravanje odgovornosti pravosuđa pred građanima, te osiguravanje njegove nezavisnosti od izvršnih i zakonodavnih vlasti. Ovo zahtijeva da je pravosuđe otvoreno i potpuno odgovorno za utrošak traženih i odobrenih finansijskih sredstava. U tom smislu, promovisanje vrijednosti, poput efikasnosti i kontrole troškova ne mogu se ostvariti kroz prosto uvođenje parametara koji imaju za cilj mjerenje kvantitativnog učinka pravosudnih zvaničnika, bez uzimanja u obzir kvalitete njihovog rada. Zadovoljavajući sistem odgovornosti zahtijeva uspostavljanje odgovarajućih vidova međuinstitucionalne saradnje između učesnika i između njih i društva. Cilj ove saradnje je da na otvoren način pokaže veze između pravosuđa, njegovog budžeta i usluga koje se pružaju.

4. Podrška ekonomskom razvoju

Održiv ekonomski razvoj je jedan od najvažnijih dugoročnih prioriteta BiH. Sektor pravde u BiH igra značajnu ulogu u podupiranju ekonomskog razvoja i stabilnosti. U tu svrhu, u dugoročnom periodu, sektor pravde u BiH mora pokazati efektivnost, efikasnost i otvorenost u svom radu. Ovo su najvažniji faktori koji će povećati investicije i privredne aktivnosti. Naročito su važni instrumenti koje sektor pravde u BiH podržava sa ciljem osiguravanja brze registracije poslovnih subjekata i rješavanja sporova između poslovnih subjekata. Jednako važni za održiv ekonomski razvoj su oblasti koja definišu pitanja likvidacije i stečaja poslovnih subjekata i zaštitu njihovih imovinskih prava.

5. Poticaj integraciji u EU

Na 4. sastanku Strukturiranog dijaloga, održanog u aprilu 2013. godine u Brčkom, EK:

- 1) „Ponavlja da pripremanje naredne Strategije za reformu sektora pravde 2014.-2018. predstavlja najvažniji strateški korak u pogledu podrške iz dolazeće IPA 2014.-2020.,*
- 2) S tim u vezi, poziva sve zainteresovane strane da uzmu učešće i aktivno doprinesu izradi Strategije za reformu sektora pravde 2014.-2018. i akcionog plana za njeno provođenje, postavljajući realne ciljeve i mjerljive aktivnosti. Pripreme takođe moraju biti zasnovane na iscrpnoj analizi rezultata strategije iz perioda 2008.-2012.,*
- 3) Podsjeća da je za očekivati od svih nadležnih ministarstava da posvete dužnu pažnju uvrštavanju aktivnosti koje budu zacrtane narednom Strategijom za reformu sektora pravde i akcionim planom za njeno provođenje u njihove godišnje planove rada.“*

EK je iste preporuke ponovila i na 6. sastanku Strukturiranog dijaloga, održanog u novembru 2013. godine u Banjaluci, tražeći usvajanje revidirane SRSP u BiH.

Iz navedenog je vidljivo da je postupak izrade, usvajanja i provođenja SRSP u BiH direktno vezan sa procesom integrisanja BiH u EU.

POGLAVLJE 3: OBLASTI REFORME U SEKTORU PRAVDE U BIH

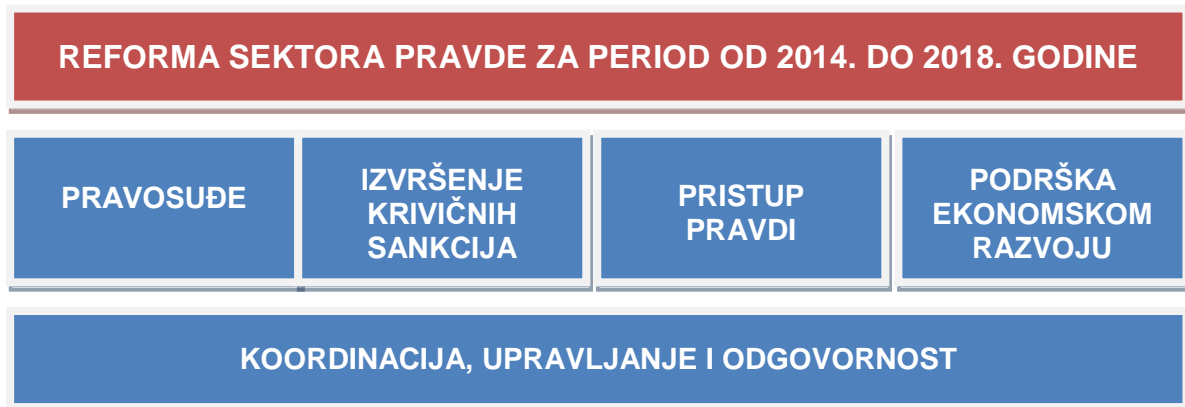
Sektor pravde u BiH suočava se sa određenim brojem pitanja koja zahtijevaju posebnu pažnju tokom narednih pet godina. Ova pitanja moguće je grupisati u nekoliko oblasti. Iako sam sektor pravde u BiH obuhvata mnogo više od strateških oblasti utvrđenih za potrebe SRSP u BiH, zaključeno je da će djelovanje u ovim strateškim oblastima imati najveće efekte u vezi sa najvažnijim reformskim potrebama, te da će odgovoriti na specifične zahtjeve koji potiču reforme u sektoru pravde u BiH.

Tri strateške oblasti reforme u sektoru pravde u BiH, koji neposredno proizilaze iz najvažnijih poticaja za reformu su: **pravosuđe, pristup pravdi i podrška ekonomskom razvoju.**

Ocijenjeno je da je jedan od najvažnijih preduslova za održanje do sada ostvarenog napretka u reformi krivičnog zakonodavstva reforma sistema za izvršenje krivičnih sankcija. S obzirom na mnogo pitanja kojim se treba pozabaviti u ovoj oblasti, **oblast izvršenja krivičnih sankcija** utvrđena je kao četvrta oblast reforme u slijedećih pet godina.

S obzirom na složenu pravnu i institucionalnu organizaciju u BiH, od posebne važnosti za ostvarivanje ciljeva iz svake od ove četiri najvažnije oblasti reforme su uspostavljanje sistema, postupaka i kapaciteta za koordiniranje i usklađivanje aktivnosti reforme. Njihovo rješavanje je potrebno da se osigura da su reformski napori na svakom od nivoa vlasti u BiH usmjereni prema sličnim strateškim smjerovima i usklađeni sa zahtjevima EU integracija. Ukoliko se dodatno ne razviju kapaciteti ministarstava pravde da upravljaju reformama i da sebe i druge smatraju odgovornim za napredak koji je ostvaren ili nije ostvaren, uspjeh planiranih reformi će biti upitan. Zbog toga su **pitanja vezana za koordinaciju, upravljanje i odgovornost sektora pravde u BiH** utvrđena kao peta oblast reforme.

Najvažnije oblasti reforme sektora pravde u BiH predstavljene su na slijedećem grafikonu:

Osim pitanja koja će se na koordiniran način rješavati putem ove strategije, svaka institucija sektora pravde u BiH suočava se sa vlastitim izazovima. Pitanja kojima se bavi ova strategija su ona u vezi kojih je potrebno skoro, ali isto tako i koordinirano, te u većini slučajeva zajedničko djelovanje, radi ispravljanja onih nedostataka za koje se ocijeni da su od prioritetnog značaja za cjelokupni sektor pravde u BiH.

Pitanja koja su specifična za pojedinačne institucije sektora pravde u BiH će se rješavati putem njihovih srednjoročnih planova, koji će podržavati široke pravce djelovanja iznesene u ovoj strategiji. Osnovni elementi koje treba uzeti u obzir prilikom povezivanja ove strategije i pojedinačnih srednjoročnih institucionalnih planova su obrazloženi u poglavlju 9.

POGLAVLJE 4: VIZIJA I DUGOROČNI PRIORITETI

Potrebno je da sektor pravde u BiH reaguje na najvažnije poticaje za reformu i pozabavi se pitanjima koja se trenutno pred njim nalaze, tako što će nastojati da ispuni određen broj uslova u dugoročnom periodu, kao što su:

- 1) Efikasnost,
- 2) Efektivnost,
- 3) Koordinacija,
- 4) Odgovornost,
- 5) Usklađenost sa EU standardima,
- 6) Osiguravanje vladavine prava.

Sva reformska nastojanja u dugoročnom periodu trebaju biti usmjerena prema ostvarivanju navedene vizije i dugoročnih prioriteta za sektor pravde u BiH.

Vizija i dugoročni prioriteti sektora pravde u BiH predstavljeni su na slijedećem grafikonu:

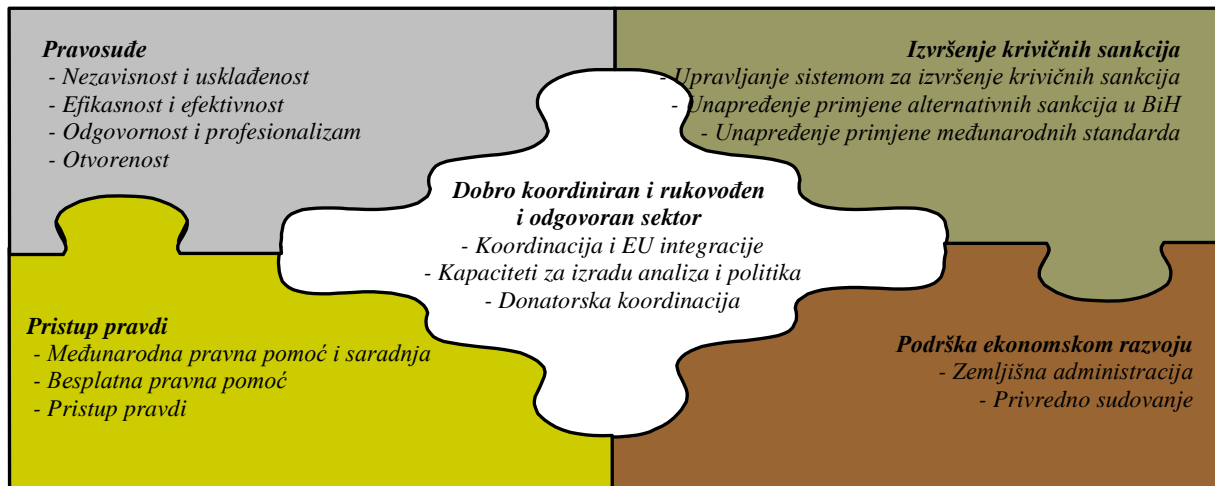
POGLAVLJE 5: STRATEŠKI PROGRAMI I POKAZATELJI PROVOĐENJA

S ciljem ostvarivanja vizije usaglašene za sektor pravde u BiH i da bi se postigao napredak prema ostvarivanju dugoročnih prioriteta, utvrđen je niz strateških programa za predstojeći petogodišnji period.

Za potrebe ove strategije, strateški programi su definisani kao set povezanih aktivnosti koje su usmjerene prema ostvarivanju dugoročnih prioriteta.

Radi lakšeg predstavljanja i praćenja provođenja ove strategije, strateški programi su grupisani u nekoliko podoblasti, u svakoj oblasti reforme.

Strateški programi, usaglašeni kroz konsultacije sa predstavnicima najvažnijih institucija iz sektora pravde u BiH, predstavljeni su na slijedećem grafikonu:

Kao što se može vidjeti iz ovog grafikona, strateški programi su međusobno povezani i provođenje jedne grupe strateških programa odražava se na provođenje svake druge grupe strateških programa.

Petogodišnji vremenski period za provođenje ove strategije predstavljen je sa strateškim programima u nastavku ovog poglavlja.

Nastavak ovog poglavlja sadrži tabelarni pregled usaglašanih strateških programa za svaku od strateških oblasti i podoblasti:

- 1) Kratak pregled onoga što je do sada postignuto, kao i aktuelnih pitanja,
- 2) Pregled dugoročnih prioriteta za svaku stratešku podoblast, strateške programe za rješavanje najvažnijih pitanja unutar strateške podoblasti, rokove za provođenje strateških programa, institucije odgovorne za njihovo provođenje, te očekivane rezultate.

STRATEŠKA OBLAST 1: PRAVOSUĐE

Dugoročni prioritet: Dalje jačati i održavati nezavisnost, odgovornost, efikasnost, profesionalnost i usklađenost pravosudnog sistema koji osigurava vladavinu prava u BiH

Dugoročni prioritet za stratešku oblast 1: Pravosuđe ostao je sličan kao i u ranijem periodu. Naglasak je i dalje je na jačanju nezavisnosti, efikasnosti, efektivnosti, odgovornosti i profesionalizma pravosudnih institucija u BiH.

Pored toga, aktuelna je opredijeljenost za jačanje odgovornosti pravosudnih institucija u BiH, kroz izmjene i dopune Zakona o VSTV-u BiH, institucionalnu reformu žalbenog sistema Suda BiH i unapređenje zakonskog okvira za finansiranje pravosudnih institucija u BiH.

SRSP u BiH će nastaviti sa strateškim programima usmjerenim na povećanje efikasnosti rada pravosudnih institucija u BiH, kroz izmjene procesnih zakona, unapređenje organizacionih kapaciteta i mjerenja efekata, uz dodatno rasterećenje pravosudnih institucija u BiH od pojedinih predmeta i angažman drugih institucija.

U dugoročnom prioritetu 1: Pravosuđe pažnja ostaje na povećanju kvalitete rada pravosudnih institucija u BiH, kroz unapređenje sistema obuke nosilaca pravosudnih funkcija u BiH i drugih zaposlenika u pravosuđu, te koordinaciju sa drugim dijelovima sektora pravde u BiH, uz nastavak aktivnosti usmjerenih prema ranjivim i marginalizovanim grupama, kao korisnicima usluga pravosuđa.

Takođe, u ovu stratešku oblast su uključeni i strateški programi za jačanje otvorenosti u radu pravosuđa, te osiguravanje dvosmjerne komunikacije između pravosudnih institucija, medija, korisnika usluga pravosudnih institucija u BiH, te stručne i šire javnosti.

Pitanja iz dugoročnog prioriteta 1: Pravosuđe podijeljena su u četiri strateške podoblasti, a za svaku od njih izrađeno je više strateških programa.

1.1 Nezavisnost pravosuđa i usklađenost zakona i sudske prakse u BiH

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:¹

1. U provođenju dosadašnje SRSP u BiH iskazana je potreba da se izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH konsoliduju funkcije VSTV-a, osigura ravnoteža između njegove nezavisnosti i odgovornosti, ne dovodeći u pitanje jedinstvo VSTV-a i njegove nadležnosti koje su uspostavljene na način i u postupku predviđenim Ustavom BiH, uloga koju VSTV ima u uspostavljanju i jačanju vladavine prava u BiH, te da se dodatno unaprijedi postupak izbora nosilaca pravosudnih funkcija u BiH. Izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH potrebno je dodatno regulisati i pitanja koja se odnose na druge podoblasti pravosuđa, kao što su pitanja koja se odnose na: prevenciju i suzbijanje sukoba interesa nosilaca pravosudnih funkcija u BiH i njihovu disciplinsku odgovornost, rad Ureda disciplinskog tužioca, uključujući ovlaštenja i ulogu diciplinskog tužioca.

2. Izrađeni prednacrt Zakona o sudovima BiH, kojim se osniva Viši sud BiH, kao drugostpeni sud, kao i izmjene i dopune drugih zakona vezanih za ovaj zakon potrebno je, nakon utvrđivanja njihovih nacрта, uputiti na usvajanje, a nakon toga započeti sa aktivnostima uspostavljanja i početku rada Višeg suda BiH.

3. Važan element za osiguravanje nezavisnosti pravosudnih institucija u BiH i vladavinu prava je odgovarajuće finansiranje pravosudnih institucija u BiH. Kroz izmjene i dopune Zakona o VSTV-u BiH potrebno je osnažiti ulogu VSTV-a, kao posrednika između pravosudnih institucija u BiH i izvršnih i zakonodavnih vlasti u postupku usvajanja budžeta pravosudnih institucija u BiH. Takođe, potrebno je unaprijediti postupak programskog budžetiranja i osnažiti sposobnost institucija sektora pravde u BiH za izradu programskog budžeta i planiranje budžeta zasnovanog na procjeni prioriteta, te provesti konsultacije za rješavanje problema finansiranja pravosudnih institucija u BiH, posebno u Federaciji BiH.

4. Zakoni o platama i naknadama nosilaca pravosudnih funkcija u BiH trebaju biti međusobno usklađeni.

5. Zakoni o tužilaštvima u Federaciji BiH trebaju biti usklađeni sa načelima novog federalnog zakona koji treba biti izrađen i usvojen, jer su za njihovo donošenje nadležni i Federacija BiH i kantoni u njenom sastavu.

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisano je pet strateških programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

¹ Izvjestan broj drugih pitanja koja su važna za ovu podoblast takođe je utvrđen, ali je procijenjeno da ih treba rješavati kroz političke razgovore u narednom periodu. Ova pitanja su detaljnije opisana u poglavlju 6 ove strategije.

STRATEŠKA OBLAST 1 - PRAVOSUĐE			
STRATEŠKA PODOBLAST 1.1 – NEZAVISNOST PRAVOSUĐA I USKLAĐENOST ZAKONA I SUDSKE PRAKSE U BIH			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
1.1.1 Jačanje nezavisnosti i odgovornosti VSTV-a	07/2014. - 06/2015.	<i>Koordinator: MP BiH Partneri: VSTV, FMP, MP RS i PK BD</i>	<i>1. Konsolidovane funkcije VSTV-a; 2. Unaprijeđen postupak izbora i napredovanja sudija i tužilaca; 3. Definisan sukob interesa sudija i tužilaca; 4. Unaprijeđen disciplinski postupak za povrede službene dužnosti od strane sudija i tužilaca.</i>
1.1.2 Reforma žalbenog sistema Suda BiH	01/2014. - 06/2015.	<i>Koordinator: MP BiH Partneri: VSTV i Sud BiH</i>	<i>1. Reformisan žalbeni sistem Suda BiH; 2. Jasno definisani međusobni odnosi pravosudnih institucija i agencija za provođenje zakona na nivou BiH u skladu sa novom pravosudnom organizacijom na nivou BiH; 3. Uspostavljen i postao operativan Viši sud BiH.</i>
1.1.3 Unapređenje sistema finansiranja pravosudnih institucija u BiH	01/2014. - 12/2015.	<i>Koordinator: VSTV Partneri: FMP, MP RS, PK BD i kantonalna ministarstva pravde (KMP)</i>	<i>1. Zakonom osnažena uloga VSTV u pripremi, usvajanju i izvršenju budžeta u odnosu na izvršne zakonodavne vlasti; 2. Unaprijeđena sposobnost rukovodilaca i osoblja u planiranju i izvršavanju budžeta sudova i tužilaštava; 3. Unaprijeđena koordinacija i konsultacije između ministarstava pravde i ministarstava finansija i zakonodavnih vlasti sa VSTV-om; 4. Predloženo rješenje za zadovoljavajuće finansiranje i smanjenje rascjepkanosti finansiranja pravosudnih institucija u Federaciji BiH.</i>
1.1.4 Usklađivanje zakona o platama i naknadama nosilaca pravosudnih funkcija u BiH	01/2014. - 12/2015.	<i>Koordinator: VSTV Partneri: MP BiH, FMP, MP RS i PK BD</i>	<i>1. Ujednačen status nosilaca pravosudnih funkcija u BiH po pitanju plata i naknada.</i>
1.1.5 Uspostavljanje jedinstvenog zakonskog okvira za tužilaštva u Federaciji BiH	01/2014. - 12/2015.	<i>Koordinator: FMP Partneri: KMP</i>	<i>1. Usvojen Zakon o osnovama organizacije tužilaštava u Federaciji BiH i o Tužilaštvu Federacije BiH; 2. Usvojeni novi kantonalni zakoni o tužilaštvima; 3. Usvojen Pravilnik o poslovanju tužilaštava u Federaciji BiH; 4. Usvojeni pravilnici o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji tužilaštava u Federaciji BiH.</i>

1.2 Efikasnost i efektivnost pravosudnih institucija u BiH

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

1. Uzimajući u obzir da je u periodu provođenja prethodne SRSP u BiH došlo do osnivanja novih sudova, postoji potreba da se analizira sudska mreža u oba entiteta i sačine prijedlozi za njenu racionalizaciju.

2. Na osnovu podataka VSTV, ukupan broj neriješenih predmeta u pravosudnim institucijama u BiH trenutno je oko 2 miliona. Najveći dio neriješenih predmeta odnosi se na predmete u izvršnom postupku za potraživanja male vrijednosti, većinom za naplatu potraživanja za izvršene komunalne usluge. U pravosudnim institucijama u BiH postoji i značajan broj neriješenih krivičnih i građanskih predmeta. Rješavanje predmeta za naplatu potraživanja za izvršene komunalne usluge je prvi važan korak u rješavanju problema neriješenih predmeta u pravosudnim institucijama u BiH.

Određen broj neriješenih predmeta nalazi se i u tužilaštvima u BiH. Jedno od pitanja koje treba razmotriti, radi smanjenja broja neriješenih predmeta u tužilaštvima je mogućnost izmjena i dopuna zakona o krivičnom postupku, radi unapređenja efikasnosti istraga.

3. Sa ciljem poboljšanja efikasnosti i efektivnosti pravosudnog sistema u BiH, potrebno je rješavati i više operativnih pitanja vezana za rad pravosudnih institucija u BiH.

Fizički i tehnički uslovi za rad pravosudnih institucija u BiH (zgrade, oprema i inventar, informaciono-komunikacione tehnologije), pored značajnih poboljšanja još nisu na zadovoljavajućem nivou, upotreba informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT) u pravosudnim institucijama u BiH je značajno poboljšana, ali ostaje da se završi još jedan broj započetih aktivnosti i osigura obnavljanje zastarjele IKT opreme.

Potrebno je nastaviti povećavati upravljačke sposobnosti predsjednika i sekretara sudova, kao i glavnih tužilaca i sekretara tužilaštava.

Kadrovske potrebe sudova i tužilaštava potrebno je kontinuirano pratiti i analizirati, tako da broj sudija, tužilaca, stručnih saradnika i administrativno-tehničkog osoblja bude u odgovarajućem omjeru s obzirom na priliv predmeta.

Na kraju, propisi koji se odnose na upravljanje sudovima i tužilaštvima trebaju odražavati promjene uvedene u rad sudova koje su orijentisane prema postizanju veće efikasnosti i efektivnosti.

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisano je deset strateških programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 1 - PRAVOSUĐE			
STRATEŠKA PODOBLAST 1.2 – EFIKASNOST I EFEKTIVNOST PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA U BIH			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
1.2.1 Uspostavljanje sistema za praćenje racionalnosti mreže sudova u BiH	07/2014. - 12/2015.	VSTV, FMP i MP RS	1. Izrađena analiza o racionalnosti mreže sudova u BiH i date preporuke za preduzimanje potrebnih aktivnosti; 2. Provedene preporuke navedene analize; 3. Racionalno organizovana mreža sudova u BiH.
1.2.2 Smanjenje broja neriješenih predmeta za izvršene komunalne usluge u sudovima u BiH i neriješenih predmeta u tužilaštvima u BiH	01/2014. - 12/2018.	VSTV, FMP, MP RS, PK BD i nadležna kantonalna ministarstva	1. Usvojen novi zakonski okvir o izvršnom postupku u Federaciji BiH, koji osigurava veću efikasnost izvršnog postupka; 2. Usvojen novi zakonski okvir na nadležnim nivoima u BiH o komunalnoj djelatnosti i naplati komunalnih usluga, koje je predložio VSTV; 3. Smanjen broj neriješenih predmeta za izvršene komunalne usluge u sudovima u BiH; 4. Smanjen broj ostalih neriješenih predmeta u sudovima u BiH; 5. Smanjen broj neriješenih predmeta u tužilaštvima u BiH.
1.2.3 Uspostavljanje sistema za praćenje primjene zakona o parničnom postupku (ZPP) na svim nivoima u BiH	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, FMP, MP RS, PK BD i VSTV	1. Uspostavljen sistem za praćenje primjene ZPP-ova na svim nivoima u BiH; 2. Izrađene godišnje analize o primjeni ZPP na svim nivoima u BiH i date preporuke za preduzimanje potrebnih aktivnosti; 3. Provedene preporuke iz analiza; 4. Efikasan parnični postupak u BiH; 5. ZPP-ovi u BiH međusobno usklađeni.
1.2.4 Povećanje efikasnost istraga u krivičnom postupku	01/2014. - 12/2015.	MP BiH, FMP, MP RS i PK BD	1. Izmijenjeni zakoni o krivičnom postupku u BiH, radi unapređenja efikasnosti istraga; 2. Izvršena analiza krivičnih i prekršajnih zakona i date preporuke za dekriminalizaciju određenih krivičnih djela ili razgraničavanje krivičnih djela i prekršaja, te izrađene i predložene izmjene i dopune odgovarajućih zakona; 3. Dosljedna primjena Uputstva za saradnju između tužilaca i ovlaštenih službenih osoba u vođenju istraga; 4. Stvorene pretpostavke za zajedničku obuku tužilaca i ovlaštenih službenih osoba; 5. Racionalizovana upotreba mjera ograničenja slobode, u skladu sa međunarodnim standarima.

Strategija za reformu sektora pravde u Bosni i Hercegovini za period od 2014. do 2018. godine

Strateški programi	Rokovi	Odgovorne institucije	Pokazatelji provođenja
<p>1.2.5 Unapređenje sistema alternativnog rješavanja sporova</p>	<p>01/2014. - 12/2018.</p>	<p>VSTV, MP BiH, FMP, MP RS, PK BD, Udruženje medijatora BiH (UM BiH), centri za edukaciju sudija i tužilaca (CEST-ovi) Federacije BiH i Republike Srpske</p>	<p>1. Izmjenama i dopunama zakona unaprijeđen institut sudske nagodbe i arbitraže; 2. Izrađen program obuke za primjenu sudske nagodbe i arbitraže i sudije obučene za širu primjenu instituta sudske nagodbe; 3. Unaprijeđen sistem vansudske medijacije i proširen na više vrsta sporova kroz jačanje institucionalnih i kadrovskih kapaciteta, te sistem promocije ARS među građanima kroz organizovanje sedmica medijacije; 4. Usvojene izmjene zakona da se spriječi odugovlačenje postupka i poveća efikasnost kroz alternativne načine rješavanja sporova; 5. Izgrađeni kapaciteti za medijaciju za maloljetnike u sukobu sa zakonom.</p>
<p>1.2.6 Rasterećenje sudova i tužilaštva izmještanjem pojedinih postupaka i prenosom ovlaštenja na druge institucije</p>	<p>01/2014. - 12/2015.</p>	<p>VSTV, FMP, MP RS i PK BD</p>	<p>1. Izrađena analiza mogućnosti prenosa nadležnosti izvršnog referata i pojedinih vanparničnih postupaka na druge subjekte i predložiti model reforme; 2. Usvojene zakonske izmjene i definisan institucionalni okvir za potpuno ili djelimično izmještanje izvršnog referata i pojedinih vanparničnih postupaka drugim institucijama, uz osiguranje njihove odgovornosti i smanjenje troškova.</p>
<p>1.2.7 Osiguranje infrastrukturnih i materijalno-tehničkih pretpostavki za rad sudova i tužilaštava u BiH</p>	<p>01/2014. - 12/2018.</p>	<p>VSTV, MP BiH, FMP, MP RS i KMP</p>	<p>1. Definisan i provodi se plan rekonstrukcije zgrada sudova i tužilaštva u BiH; 2. Razvijena nova aplikacija sistema za automatsko upravljanje predmetima (CMS) kroz sveobuhvatnu reviziju i razvoj novih funkcionalnosti: unaprijeđen pravosudni web portal, potencijal CMS se koristi za osiguravanje statističkih podataka relevantnih za praćenje i izradu politika, nova verzija baze podataka ljudskih resursa spremna za korištenje u svim sudovima i tužilaštvima; 3. Serveri i sistemi za masovnu pohranu i backup podataka preseljeni i pušteni u rad u novom data centru: pravosudni informacioni sistem u BiH usklađen sa novim hardverskim i softverskim tehnološkim standardima; 4. Sigurnost pravosudnog informacionog sistema povećana.</p>

Strategija za reformu sektora pravde u Bosni i Hercegovini za period od 2014. do 2018. godine

<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
1.2.8 Unapređenje vještina upravljanja pravosudnim institucijama u BiH	01/2014. - 12/2018.	VSTV, FMP, MP RS, PK BD, CEST-ovi Federacije BiH i Republike Srpske	1. Osigurana redovna obuka za rukovodioce pravosudnih institucija u BiH sa naglaskom na planiranje, nadzor, upravljanje ljudskim resursima, upravljanje vremenom i upravljanje efektima.
1.2.9 Unapređenje sistema za praćenje efikasnosti i kvalitete rada sudija, tužilaca i stručnih saradnika	01/2014. - 12/2018.	VSTV	1. Konsolidovan Pravilnik o vremenskim okvirima za postupanje po predmetima u sudovima i tužilaštvima i razvoj korektivnih mjera; 2. Doneseni novi kriteriji rada tužilaca i kriteriji za ocjenjivanje rada glavnih tužilaca i njihov rad se prati u skladu sa kriterijima; 3. Sudije i tužioci bolje upravljaju svojim vremenom radi povećanja efikasnosti postupaka; 4. Sudije obučene o ekonomičnijem vođenju postupaka.
1.2.10 Unapređenje i usklađivanje statusa zaposlenog osoblja u pravosudnim institucijama u BiH koji nisu nosioci pravosudnih funkcija	01/2014. - 12/2018.	VSTV, FMP, MP RS, KMP i PK BD	1. Izrađeni i provode se dugoročni planovi za razvoj statusa, prava, položaja, obuke i ocjenjivanja zaposlenika u pravosuđu u BiH, koji nisu nosioci pravosudnih funkcija, sa pravnog, organizacionog i finansijskog aspekta.

1.3 Odgovornost i profesionalizam nosilaca pravosudnih funkcija u BiH

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

1. U pravosuđe u BiH potrebno je uvesti primjenu Vijeća Evrope (CEPEJ) preporuka koje se odnose na optimalne i predvidive vremenske rokove za rješavanje predmeta, što će dodatno povećati efikasnosti pravosuđa u BiH. Mada naizgled slično, uvođenje vremenskih okvira koji su i optimalni i predvidivi veoma je opsežan reformski poduhvat. Kod uvođenja optimalnih i predvidivih vremenskih rokova za obradu predmeta preporučuje se primjena postupnog pristupa, tako što će se prvo uvesti predvidivi vremenski rokovi, a potom optimalni, smanjujući zacrtano vrijeme putem reorganizovanja poslovnog procesa. Najprije je potrebno uraditi analizu koja će utvrditi predvidive vremenske rokove na osnovu postojeće prakse i trendova, te dati preporuke o tome na koji bi način najbolje bilo otpočeti provođenje u sudovima u BiH.

2. Naredno pitanje odnosi se na potrebu unapređenja disciplinskih postupaka za nosioce pravosudnih funkcija u BiH, kroz izmjene i dopuna Zakona o VSTV-u BiH i da se detaljno urede pitanja: prevencije i suzbijanja sukoba interesa nosilaca pravosudnih funkcija, njihove disciplinske odgovornosti, zakonodavni okvir za rad Ureda disciplinskog tužioca, uključujući ovlaštenja i ulogu diciplinskog tužioca, te razvijanje prakse koja će osigurati da je sistem pravičan i otvoren.

3. Sistem pravosudnih ispita u BiH potrebno je programski ujednačiti u BiH i modernizovati ga, kako bi bio usklađen sa najboljom praksom drugih zemalja.

4. Jedno od pitanja se odnosi usklađivanje unutrašnje organizacije sudova i tužilaštva, procedura i unapređenja znanja i vještina nosilaca pravosudnih funkcija u BiH za dosljednu primjenu zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH.

5. Potrebno je nastaviti poboljšavati profesionalni razvoj sudija i tužilaca, u skladu sa strateškim planovima CEST-ova, kao i administrativno- tehničkog osoblja.

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisano je pet strateških programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 1 - PRAVOSUĐE			
STRATEŠKA PODOBLAST 1.3 – ODGOVORNOST I PROFESIONALIZAM NOSILACA PRAVOSUDNIH FUNKCIJA U BiH			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
1.3.1 Utvrđivanje i uspostavljanje sistema predvidivih i optimalnih rokova u rješavanju predmeta u sudovima u BiH, u skladu sa preporukama CEPEJ-a	01/2014. - 12/2015.	VSTV	1. Provedena analiza mogućih predvidivih i optimalnih rokova po vrstama predmeta i po sudovima; 2. Utvrđeni predvidivi i optimalni rokovi u rješavanju predmeta u sudovima u BiH provode se u praksi.
1.3.2 Unapređenje disciplinske odgovornost sudija i tužilaca, u skladu sa izmijenjenim i dopunjenim odredbama Zakona o VSTV-u BiH	01/2014. - 12/2015.	VSTV	1. Unaprijeđena disciplinska odgovornost sudija i tužilaca provodi se u praksi, u skladu sa izmijenjenim i dopunjenim odredbama Zakona o VSTV-u BiH.
1.3.3 Modernizacija i ujednačavanje programa polaganja pravosudnih ispita u BiH	01/2014. - 12/2015.	MP BiH, FMP, MP RS i PK BD	1. Modernizovani pravosudni ispiti u BiH i usklađeni programi polaganja pravosudnih ispita u BiH.
1.3.4 Usklađivanje unutrašnje organizacije sudova i tužilaštva, procedure, te unaprijeđena znanja i vještine za dosljednu primjenu zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnim postupcima u BiH		FMP, MP RS, PK BD, VSTV, CEST-ovi Federacije BiH i RS	1. Usklađeni pravilnici o unutrašnjoj organizaciji i izvršena popuna radnih mjesta; 2. CMS i TCMS prilagođeni novim odredbama i procedurama u vođenju predmeta maloljetnih izvršilaca krivičnih djela; 3. Kontinuirano se provodi obuka sudija i tužilaca o primjeni zakona.
1.3.5 Provođenje obuka osoblja pravosudnih institucija u BiH	01/2014. - 12/2015.	VSTV, CEST-ovi Federacije BiH i RS	CMS i TCMS prilagođeni novim odredbama i procedurama u vođenju predmeta maloljetnih izvršilaca krivičnih djela

1.4 Otvorenost u radu pravosudnih institucija u BiH

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

1. Dostignuti nivo komunikacije pravosudnih institucija u BiH sa medijima, korisnicima sudova i tužilaštava, te javnosti potrebno je kontinuirano provoditi i unapređivati primjenom moderne metode komunikacije (web stranice, Centar za sudsku dokumentaciju VSTV-a, portal pravosudje.ba). Da bi se ovo ostvarilo potrebno je vršiti kontinuiranu obuku nadležnog osoblja pravosudnih institucija u BiH.

2. Ista ocjena se može dati i za dostignuti nivo dostupnosti informacija o radu pravosudnih institucija u BiH stručnoj i široj javnosti. Cilje je povećati dostupnost statističkih i kvalitativnih podataka o sudskim i tužilačkim politikama i praksama zainteresovanoj stručnoj i široj javnosti uz korištenje potencijala CMS/TCMS i Centra za sudsku dokumentaciju, te poboljšati sistem javnosti suđenja.

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisana su dva strateška programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 1 - PRAVOSUĐE			
STRATEŠKA PODOBLAST 1.4 – OTVORENOST U RADU PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA U BIH			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
1.4.1 Unapređenje komunikacije pravosudnih institucija u BiH sa medijima, korisnicima sudova i tužilaštava, te javnosti	01/2014. - 12/2015.	VSTV, pravosudne institucije u BiH	1. Primjenjuju se moderne metode komunikacije (web stranice, Centar za sudsku dokumentaciju VSTV-a, portal pravosudje.ba) pravosudnih institucija u BiH sa medijima, korisnicima sudova i tužilaštava, te javnosti; 2. Obučeno nadležno osoblje pravosudnih institucija u BiH za komunikaciju sa medijima, korisnicima sudova i tužilaštava i najširoj javnosti.
1.4.2 Unapređenje dostupnosti informacija o radu pravosudnih institucija u BiH stručnoj i široj javnosti	01/2014. - 12/2015.	VSTV, pravosudne institucije u BiH	1. Povećana dostupnost statističkih i kvalitativnih podataka o sudskim i tužilačkim politikama i praksama zainteresovanoj stručnoj i široj javnosti uz korištenje potencijala CMS/TCMS i Centra za sudsku dokumentaciju; 2. Poboľšan sistem javnosti suđenja.

STRATEŠKA OBLAST 2: IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA U BIH

Dugoročni prioritet: Razvijati usklađeniji sistem izvršenja krivičnih sankcija u BiH koji, poštujući evropske standarde, osigurava human i zakonit tretman i efektivnu resocijalizaciju u zatvorima u BiH

U okviru strateške oblasti 2: Izvršenje krivičnih sankcija u BiH pažnja će i dalje biti na unapređenju upravljanja sistemom izvršenja krivičnih sankcija, sa naglaskom na usklađivanju propisa u BiH međusobno, kao i sa međunarodnim standardima, te na osiguravanju pouzdanih podataka o zavodskoj populaciji u sistemu izvršenja krivičnih sankcija, radi izrade informiranih politika i unapređenja postupanja prema osuđenim osobama.

S obzirom da je situacija po pitanju prekobrojnosti u kazneno-popravnim ustanova značajno poboljšana u prethodnom periodu, strateški pravac je promijenjen i usmjeren na promociju alternativnih sankcija, odnosno primjene zatvorskih kazni samo kada su sve druge mogućnosti iscrpljene, te ne postoje odgovarajuće alternative za postizanje svrhe kažnjavanja i rehabilitacije.

U narednom periodu, u strateškoj oblasti 2: Izvršenje krivičnih sankcija u BiH, pažnja se usmjerava na unapređenje postupanja prema osuđenim osobama, naročito ranjivim i rizičnim grupama, u skladu sa međunarodnim standardima i naučno zasnovanim programima tretmana.

Pitanja iz strateške oblasti 2: Izvršenje krivičnih sankcija u BiH podijeljena su u tri strateške podoblasti, a za svaku od njih izrađeno je više strateških programa.

2.1 Upravljanje sistemom za izvršenje krivičnih sankcija u BiH

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

- 1. Postojeći pravni okvir koji utvrđuje sistem izvršenja krivičnih sankcija potrebno je kontinuirano usklađivati, da bi se izbjegle nedosljednosti u provođenju zakona i propisa u BiH.*
- 2. U BiH ne postoji rukovodni nivo, poput zavodske uprave, između zavoda i ministarstava pravde, niti postoje operativni rukovodioci unutar ministarstava pravde odgovorni za pojedinačne funkcionalne oblasti, što dovodi do pomanjkanja koordinacije i dosljednosti u upravljanju, kao i neefikasnog iskorištavanja sredstava.*
- 3. U ovoj strateškoj oblasti nije uspostavljen potpun sistem prikupljanja podataka vezan za izvršenje krivičnih sankcija ni na jednom od nivoa vlasti u BiH.*
- 4. Pored postignutih rezultata u prethodnom periodu potrebno je nastaviti unapređivati zavodsku infrastrukturu i uslove u zavodima u BiH*
- 5. Ne postoji sistematizovana obuka zavodskog osoblja ni na jednom od nivoa vlasti u BiH.*
- 6. Takođe potrebno je unaprijediti sistem zdravstvene zaštite za sve osuđenike na svakom od nivoa vlasti u BiH.*

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisano je šest strateških programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 2: IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA U BIH			
STRATEŠKA PODOBLAST 2.1 – UPRAVLJANJE SISTEMOM ZA IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA U BIH			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
2.1.1 Međusobno usklađivanje standarda i propisa koji uređuju izvršenje krivičnih sankcija u BiH, u skladu sa nadležnostima nivoa vlasti u BiH	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, FMP, MP RS i PK BD	1. Uspostavljen usklađen sistem za izvršenje krivičnih sankcija u BiH u skladu sa evropskim standardima.
2.1.2 Uspostavljanje uprava za izvršenje krivičnih sankcija na nadležnim nivoima vlasti u BiH	01/2014. - 12/2015.	MP BiH, FMP i MP RS	1. Osigurano bolje strateško i operativno upravljanje zavodskim resursima i objektima, što osigurava jednaku primjenu zavodskih standarda koji se odnose na upravljanje kadrovima, izradu programa zdravstvene zaštite i tretmana, kao i efikasnost i efektivnost.
2.1.3 Unapređenje sistema za prikupljanje podataka u oblasti izvršenja krivičnih sankcija, u skladu sa nadležnostima nivoa vlasti u BiH	01/2014. - 12/2015.	MP BiH, FMP, MP RS i PK BD	1. Izgrađeni kapaciteti za prikupljanje podataka te statističko izvještavanje u operativne i strateške svrhe u zavodima i ministarstvima pravde, kao i u PK BD.
2.1.4 Unapređenje zavodske infrastrukture i uslova u zavodima u BiH na nadležnim nivoima vlasti u BiH	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, FMP i MP RS	1. Državni zatvor izgrađen i stavljen u funkciju; 2. Unaprijeđeni smještajni kapaciteti i uslovi u zavodima u Federaciji BiH i Republici Srpskoj.
2.1.5 Sistematizovanje i provođenje obuka zavodskog osoblja na nadležnim nivoima vlasti u BiH	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, FMP i MP RS	1. Određene institucije za provođenje obuke; 2. Usvojeni programi obuke koji se provode.
2.1.6 Unapređenje sistema zdravstvene zaštite za osuđenike na nadležnim nivoima vlasti u BiH	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, FMP i MP RS	1. Proveden Okvirni plan aktivnosti za unapređenje zdravstvene zaštite zavodske populacije u BiH i preporuke CPT ,uz maksimiziranje koristi IPA fondova.

2.2 Unapređenje primjene alternativnih sankcija u BiH

Prekobrojnost u zavodima u BiH, posebno u Federaciji BiH, je u proteklom periodu bila veoma izražena i ugrožavala je evropske standarde. Da bi se riješio ovaj problem, osim izgradnje zavodskih kapaciteta, bilo je potrebno pozabaviti se i većom primjenom alternativnih sankcija, kojima se ispunjavaju evropski standardi.

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

- 1. Rad za opće dobro na slobodi u BiH se koristi u ograničenoj mjeri i ima mali uticaj na ukupni broj zatvorenika, a u nekim političko-teritorijalnim jedinicama se uopće ni ne koristi. U narednom periodu potrebno je osigurati započetu primjenu rada za opće dobro na slobodi u cijeloj BiH, kako za punoljetne, tako i za maloljetne osuđenike.*
- 2. U Federaciji BiH postoji iskazana potreba da se unaprijediti započeto provođenje sankcije kućnog zatvora sa elektronskim nadzorom.*
- 3. Dodatno je potrebno unaprijediti provođenje uslovnog otpusta u cijeloj BiH.*
- 4. Takođe i postupak pomilovanja u BiH treba dodatno unaprijediti. Uslovni otpust u BiH trenutno se koristi u veoma ograničenoj mjeri i u različitim omjerima na različitim nivoima vlasti.*
- 5. Jedna od obaveza BiH je i uspostavljanje probacijske službe u BiH, u skladu sa nadležnostima različitih nivoa vlasti u BiH, čije uspostavljanje još nije započeto.*

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisano je pet strateških programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 2: IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA U BIH			
STRATEŠKA PODOBLAST 2.2 – UNAPREĐENJE PRIMJENE ALTERNATIVNIH SANKCIJA U BIH			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
2.2.1 Osiguranje primjene rada za opće dobro na slobodu u cijeloj BiH za punoljetne i maloljetne osuđenike	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, FMP, MP RS, KMP i PK BD	1. Alternativna sankcija rad za opće dobro na slobodi za punoljetne i maloljetne osuđenike osigurana u zakonskom i praktičnom smislu u svim kantonima u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Brčko distriktu BiH.
2.2.2 Unapređenje provođenja sankcije kućnog zatvora s elektronskim nadzorom u Federaciji BiH	01/2014. - 12/2018.	FMP	1. Unaprijedeno provođenje sankcije kućnog zatvora s elektronskim nadzorom u Federaciji BiH.
2.2.3 Unapređenje provođenja uslovnog otpusta	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, FMP, MP RS i PK BD	1. Razvijen sistem osiguranja nadzora nad osuđenima u zajednici i opoziva uslovnog otpusta.
2.2.4 Unapređenje postupka pomilovanja	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, FMP, MP RS i PK BD	1. Jasnije definisani kriteriji za pomilovanje i obrazloženja odluka o pomilovanju i povećano razumijevanje javnosti.
2.2.5 Uspostavljanje probacijske službe u BiH, u skladu sa nadležnostima nivoa vlasti u BiH	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, FMP, MP RS i PK BD	1. Uspostavljene probacijske službe u skladu sa nadležnostima nivoa vlasti u BiH.

2.3 Unapređenje primjene međunarodnih standarda u BiH

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

1. Preporuke Komiteta ministara Vijeća Evrope državama članicama o pritvoru, uslovima u pritvoru i zaštiti od zloupotrebe, kao i preporuke CPT-a, uz posebne uslove za žene i maloljetnike obavezuju BiH da unaprijedi uslove boravka u pritvoru i postupanje prema pritvorenicima.

2. Trenutno u BiH postoji veoma malo programa koji su prilagođeni potrebama specifičnih grupa zatvorenika, kao što su žene, maloljetnici, osobe na odsluženju dugih kazni zatvora, ovisnici i osuđenici sa umanjenom uračunljivošću, zbog nepostojanja odgovarajućih objekata ili politika u samim zatvorima ili kapaciteta u ministarstvima pravde za osmišljavanje zajedničkih programa većeg obima, pa u narednom periodu postoji potreba unapređenja tretmana osuđeničke populacije i stvaranje pretpostavki za prilagođen tretman maloljetnih osuđenika.

3. Kapaciteti Psihijatrijske klinike na Sokocu nisu operativni i smještaj osoba kojima su izrečene mjere obaveznog psihijatrijskog liječenja se ne vrši u za to predviđenoj ustanovi, to jest Psihijatrijskoj klinici na Sokocu.

4. U BiH trenutno ne postoje sistemi nezavisnog praćenja i nadzora nad zatvorima u BiH koji bi osigurali da zakonodavna tijela i šira javnost budu sigurni da se sa zatvorenicima postupa u skladu sa međunarodnim konvencijama. Uspostavljanje Nacionalnog preventivnog mehanizma za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisana su četiri strateška programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 2: IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA U BIH			
STRATEŠKA PODOBLAST 2.3 – UNAPREĐENJE PRIMJENE MEĐUNARODNIH STANDARDNA U BIH			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
2.3.1 Unapređenje uslova boravka u pritvoru i postupanja prema pritvorenim osobama	01/2014. - 12/2018.	<i>MP BiH, FMP, MP RS, KMP i PK BD</i>	<i>1. Primjenjeni standardi iz Preporuke Komiteta ministara Vijeća Evrope državama članicama o pritvoru, uslovima u pritvoru i zaštiti od zloupotrebe, kao i preporuke CPT-a, uz posebne uslove za žene i maloljetnike.</i>
2.3.2 Unapređenje tretmana osuđeničke populacije i stvaranje pretpostavki za prilagođen tretman maloljetnih osuđenika	01/2014. - 12/2018.	<i>MP BiH, FMP, MP RS i PK BD</i>	<i>1. Unaprijeđeni programi tretmana prilagođeni posebnim ciljnim grupama osuđenika.</i>
2.3.3 Stavljanje u funkciju kapacitete Psihijatrijske klinike na Sokocu, radi smještaja osoba kojima su izrečene mjere obaveznog psihijatrijskog liječenja	01/2014. - 12/2018.	<i>MP BiH, FMP, MP RS i PK BD, u saradnji sa Ministarstvom zdravlja Republike Srpske</i>	<i>1. Kapaciteti Psihijatrijske klinike na Sokocu operativni i odgovaraju međunarodnim standardima smještaja i postupanja prema osuđenicima kojima su izrečene mjere obaveznog psihijatrijskog liječenja.</i>
2.3.4 Uspostavljanje Nacionalnog preventivnog mehanizma za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja	01/2014. - 06/2015.	<i>Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice</i>	<i>1. Uspostavljen zakonski i institucionalni okvir za Nacionalni preventivni mehanizam za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja, uz osigurano finansiranje.</i>

STRATEŠKA OBLAST 3: PRISTUP PRAVDI U BIH

Dugoročni prioritet: Unaprijediti sistem međunarodne pravne pomoći i uspostaviti, jačati i održavati sisteme i procese kojim se garantuje jednak pristup pravdi u BiH

Strateška opredjeljenost u strateškoj oblasti 3: Pristup pravdi u BiH i dalje ostaje na ujednačavanju sudske prakse u BiH u oblasti međunarodne pravne pomoći (MPP) i saradnje. Pored toga, i u narednom periodu će naglasak biti na strateškom djelovanju na uspostavljanju jedinstvene kaznene evidencije za državljane BiH osuđene u inostranstvu. Programi u okviru strateške oblasti 3: Pristup pravdi u BiH će i dalje biti usmjereni na uspostavljanje i unapređenje sistema informisanja, prikupljanja i praćenja statistike u oblasti MPP od strane svih nadležnih tijela, te saradnji i razmjeni informacija IDDEEA-e sa nadležnim institucijama u oblasti MPP.

Slijedi i nastavak strateškog djelovanja na uspostavljanju pravnog i institucionalnog okvira besplatne pravne pomoći na cijelom teritoriju BiH, te uslaglašavanje zakona što osigurava pružanje minimalnih standarda koji za sve garantuju jednakost pred zakonom.

U strateškoj oblasti 3: Pristup pravdi u BiH pažnja se usmjerava na osiguravanje procedura postupanja prilagođenih ranjivim i marginalizovanim grupama u svim vrstama postupaka, te unapređenje podrške svjedocima.

Pitanja iz strateške oblasti 3: Pristup pravdi u BiH podijeljena su u tri strateške podoblasti, a za svaku od njih izrađeno je više strateških programa.

3.1 Međunarodna pravna pomoć i saradnja

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

- 1. U narednom periodu potrebno je izraditi analizu o izazovima i potrebama u oblasti međunarodne pravne pomoći (MPP), koja će poslužiti kao osnova za dalje djelovanje i planiranje u ovoj oblasti.*
- 2. Takođe, treba unaprijediti postupanje sudova u predmetima MPP sa ciljem ujednačavanja, što se može postići boljom koordinacijom i provođenjem obuka o MPP.*
- 3. Unapređenje pružanja MPP u građanskim stvarima, usvajanjem Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u građanskim stvarima.*
- 4. Unapređenje jedinstvenog načina evidentiranja za državljane BiH koji nisu rođeni u BiH, a osuđeni su u inostranstvu i u BiH donošenjem provedbenih propisa od strane Ministarstva sigurnosti.*
- 5. U proteklom periodu iskazana je potreba jačanja ljudskih resursa entitetskih ministarstava i PK BD u oblasti MPP, te organizovanje zajedničke obuke sa MP BiH i koordiniranje napora u ovoj oblasti.*
- 6. Uspostavljanje i dalje unapređenje sistema informisanja, vođenja elektronske pisarnice (baze podataka), prikupljanja i praćenja statistike u oblasti MPP od strane svih nadležnih tijela se postavlja kao hitna potreba uslovljena i zahtjevima EU.*
- 7. Unapređenje saradnje i razmjene informacija IDDEEA sa nadležnim institucijama u oblasti MPP, radi usklađivanja podzakonskih akata od strane IDDEEA, u skladu sa u usvojenim izmjenama Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima.*

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisano je sedam strateških programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 3: PRISTUP PRAVDI U BIH			
STRATEŠKA PODOBLAST 3.1 – MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ I SARADNJA			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
3.1.1 Izrada objedinjene analize o izazovima i potrebama u oblasti MPP	01/2014. - 12/2018.	<i>MP BiH, FMP, MP RS, PK BD i Interpol</i>	<i>1. Izrađena analiza o izazovima i potrebama u oblasti MPP, koja će poslužiti kao osnova za dalje djelovanje i planiranje u ovoj oblasti.</i>
3.1.2 Unapređenje postupanja sudova u BiH u predmetima MPP sa ciljem ujednačavanja	01/2014. - 12/2015.	<i>MP BiH i CEST-ovi Federacije BiH i Republike Srpske</i>	<i>1. Godišnji plan obuke sudija u oblasti MPP predložen od strane MP BiH; 2. Obuke se redovno provode i CEST-ovi Federacije BiH i Republike Srpske izvještavaju MP BiH o efektima obuka; 3. Pronađena najbolja rješenja za dostavljanje informacija sudovima u BiH u pogledu novih pravnih instrumenata u postupcima pružanja MPP (redovno se koriste osobe za MPP u sudovima).</i>
3.1.3 Unapređenje pružanja MPP u građanskim stvarima	01/2014. - 12/2014.	<i>MP BiH</i>	<i>1. Sačinjen i u proceduru upućen nacrt Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u građanskim stvarima.</i>
3.1.4 Unapređenje jedinstvenog načina evidentiranja za državljane BiH koji nisu rođeni u BiH, a osuđeni su u inostranstvu i u BiH	01/2014. - 06/2015.	<i>Ministarstvo sigurnosti</i>	<i>1. Izrađeni provedbeni propisi.</i>
3.1.5 Jačanje kapaciteta entitetskih ministarstava i PK BD u oblasti MPP, te organizovanje zajedničke obuke sa MP BiH i koordiniranje napora u ovoj oblasti	01/2014. - 06/2015.	<i>MP BiH, FMP, MP RS, PK BD, policijske agencije i Interpol</i>	<i>1. FMP, MP RS i PK BD kadrovski i stručno osposobljena za efikasno pružanje MPP; 2. Izvršen odabir tema i institucija koje trebaju učestvovati u programu obuke o MPP; 3. Sastanci vezani za MPP se redovno održavaju.</i>
3.1.6 Uspostavljanje i dalje unapređenje sistema informisanja, vođenja elektronske pisarnice (baze podataka) prikupljanja i praćenja statistike u oblasti MPP od strane svih nadležnih tijela	01/2014. - 06/2015.	<i>MP BiH, FMP, MP RS, PK BD i VSTV</i>	<i>1. Prikupljene informacije i određena struktura predmeta po vrstama krivičnih djela; 2. Oblikovane funkcionalnosti u CMS i TCMS na osnovu kojih je moguće prikupljati i pratiti predmete u oblasti MPP; 3. Osigurana sredstva, dati zahtjevi, izvršena nabavka, obavljeno testiranje i date upute u cilju unapređenja OWIS programa za elektronsku pisarnicu.</i>
3.1.7 Unapređenje saradnje i razmjene informacija IDDEEA sa nadležnim institucijama u oblasti MPP	01/2014. - 12/2014.	<i>IDDEEA, MP BiH</i>	<i>1. IDDEEA uskladila podzakonske akte, u skladu sa u usvojenim izmjenama Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima.</i>

3.2 Besplatna pravna pomoć u BiH

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

1. BiH tek treba uspostaviti održiv i sveobuhvatan sistem pravne pomoći. Advokati koje sudovi imenuju po službenoj dužnosti svoje usluge naplaćuju, ukoliko uopće, sa višemjesečnim zakašnjenjem, visoki troškovi branilaca po službenoj dužnosti za posljedicu imaju nevoljnost da i obavijeste stranke o njihovom pravu na branioca.

2. Iako su određeni nivoi vlasti u BiH regulisali pružanje besplatne pravne pomoći, nema dosljednosti. Veliki izazov u ovoj oblasti je pronaći obuhvatan sistem koji osigurava minimum jednakosti pred zakonom za sve građane BiH, koji je istovremeno prilagodljiv i zadovoljava različite potrebe i zahtjeve, te održiv u okviru postojećih budžetskih ograničenja za sektor pravde u BiH. Ne postoji jedinstven model najbolje međunarodne prakse koji bi se mogao neposredno primijeniti u BiH.

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisana su dva strateška programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 3: PRISTUP PRAVDI U BIH			
STRATEŠKA PODOBLAST 3.2 – BESPLATNA PRAVNA POMOĆ U BIH			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
3.2.1 Usvajanje Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći na nivou BiH i njegovo provođenje	01/2014. - 12/2014.	MP BiH	1. Zakonom uspostavljeni minimalni standardi u pogledu kriterija za ostvarivanje prava, obima prava za zastupanje, pristup djece pravdi i drugo i uspostavljen pravni i institucionalni okvir za pružanje besplatne pravne pomoći na nivou BiH.
3.2.2 Uspostavljanje usklađenog pravnog i institucionalnog okvira za pružanje besplatne pravne pomoći u BiH	01/2014. - 12/2015.	FMP i KMP	1. Izrađeni i upućeni u proceduru nacrti zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u Federaciji BiH i pojedinim kantonima; 2. Osigurana finansijska sredstva za uspostavljanje institucionalnog okvira za pružanje besplatne pravne pomoći u Federaciji BiH i pojedinim kantonima; 3. Osoblje za pružanje besplatne pravne pomoći u Federaciji BiH i pojedinim kantonima imenovano i kontinuirano se obučava.

3.3 Pristup pravdi

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

1. Procedure postupanja prilagođenih ranjivim i marginaliziranim grupama u svim vrstama postupaka. Sudovi i tužilaštava u BiH trebaju biti organizaciono osposobljeni za primjenu Zakona o postupanju sa djecom i maloljetnicima kao i svim drugim marginaliziranim grupama u svim vrstama postupak. Postoji potreba da se izradi analiza funkcionalnosti CMS i TCMS-a u smislu prilagođenosti predmetima maloljetničkog prestupništva u sudovima i tužilaštvima u BiH. Prijeko je potrebno uspostavljanje sistema za prikupljanje informacija o vrsti statističkih podataka potrebnih za praćenje statistike u oblasti maloljetničkog prestupništva u BiH. UCMS-u i TCMS-u treba uvesti nove funkcionalnosti, prilagođene procesuiranju predmeta maloljetničkog prestupništva u sudovima i tužilaštvima u BiH.

2. VSTV treba započeti pratiti uspostavljanje odjela za podršku svjedocima u sudovima i tužilaštvima u BiH; 2. Za osoblje zaposleno u odjelima za unapređenje podrške svjedocima treba osigurati odgovarajuću obuku, kroz uspostavljanje i jačanje kapaciteta odjela za podršku svjedocima u sudovima i tužilaštvima u BiH.

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisana su dva strateška programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 3: PRISTUP PRAVDI U BIH			
STRATEŠKA PODOBLAST 3.3 – PRISTUP PRAVDI			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
3.3.1 Usvajanje procedura postupanja prilagođenih ranjivim i marginaliziranim grupama u svim vrstama postupaka	01/2014. - 12/2015.	VSTV	1. Sudovi i tužilaštava u BiH organizaciono osposobljeni za primjenu Zakona o postupanju sa djecom i maloljetnicima kao i svim drugim marginaliziranim grupama u svim vrstama postupaka; 2. Izrađena analiza funkcionalnosti CMS i TCMS-a u smislu prilagođenosti predmetima maloljetničkog prestupništva u sudovima i tužilaštvima u BiH; 3. Prikupljene informacije o vrsti statističkih podataka potrebnih za praćenje statistike u oblasti maloljetničkog prestupništva u BiH; 4. Izrađene funkcionalnosti u CMS-u i TCMS-u prilagođene procesuiranju predmeta maloljetničkog prestupništva u sudovima i tužilaštvima u BiH.
3.3.2 Unapređenje podrške svjedocima kroz uspostavljanje i jačanje kapaciteta odjela za podršku svjedocima u sudovima i tužilaštvima	01/2014. - 12/2018.	VSTV, FMP, MP RS, KMP i PK BD	1. VSTV prati uspostavljanje odjela za podršku svjedocima u sudovima i tužilaštvima u BiH; 2. Osigurana obuka zaposlenih u odjelima za podršku svjedocima u sudovima i tužilaštvima u BiH.

STRATEŠKA OBLAST 4: PODRŠKA EKONOMSKOM RAZVOJU U BIH

Dugoročni prioritet: Definirati i provesti mjere kojim će sektor pravde doprinijeti stvaranju povoljnijeg okruženja za održiv ekonomski razvoj u BiH

U SRSP u BiH alternativno rješavanje sporova se tretira u okviru strateške oblasti 1: Pravosuđe, pod strateškom podoblasti Efikasnost i efektivnost pravosudnih institucija u BiH. U okviru strateške oblasti 4: Podrška ekonomskom razvoju će se nastaviti rad na razvoju usklađenog sistema zemljišnih knjiga u BiH, koji vodi do pravne sigurnosti u vezi sa stvarnim pravima i stvara bolju klimu za investicije. Isto tako nastaviti će se rad na povećanju kvalitete rada zemljišno-knjižnih ureda, kroz reformu sistema obuke zaposlenih u tijelima zemljišno-knjižne administracije. U narednom periodu, strateška oblast 4: Podrška ekonomskom razvoju u BiH će obuhvatati strateški program usmjeren na unapređenje, usklađenosti i dostupnost informacija u evidencijama nekretnina u BiH.

Pored toga, strateška opredjeljenost u narednom periodu je osiguranje pravne sigurnosti, pouzdanosti i efikasnosti, te dosljedne primjene zakona i usaglašavanja praksi i politika u BiH u oblasti privrednog sudovanja.

Pitanja iz strateške oblasti 4: Podrška ekonomskom razvoju u BiH podijeljena su u dvije strateške podoblasti, a za svaku od njih izrađeno je više strateških programa.

4.1 Zemljišna administracija u BiH

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

1. Osigurati pouzdana i sigurna stvarna prava i izradu efektivnih usluga zemljišne administracije predstavlja veliki izazov. Već su u toku aktivnosti izrade modernog, digitalizovanog sistema upravljanja zemljišnim knjigama i katastarskim podacima, dakle oblasti u kojima je potrebna dodatna reforma uključuju finalizaciju i efikasno organizovanje relevantnog zakonodavnog okvira za ukupnu reformu zemljišne administracije. Zakonski okvir zemljišne administracije u Federaciji BiH još nije u potpunosti kompletiran pa je potrebno završiti ovu aktivnost.
2. Poboljšavanje standarda usluga zemljišne administracije, zajedno sa izgradnjom tehničkih i menadžerskih kapaciteta, kao i standardizovanje kvaliteta usluga, kako u zemljišnoknjižnim uredima tako i u relevantnim organima uprave treba razviti, te provesti kontinuiran program obuke za zaposlene u organima zemljišne administracije.
3. Takođe treba unaprijediti komplementarnost i dostupnost informacija o evidencijama nekretnina i prava na njima u BiH.

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisana su tri strateška programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 4: PODRŠKA EKONOMSKOM RAZVOJU U BIH			
STRATEŠKA PODOBLAST 4.1 – ZEMLJIŠNA ADMINISTRACIJA U BIH			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
4.1.1 Kompletiranje zakonskog okvira zemljišne administracije u Federaciji BiH	01/2014. - 12/2015.	FMP	1. Pravni okvir za zemljišnu administraciju kompletiran u Federaciji BiH.
4.1.2 Izrada i provođenje programa kontinuirane obuke za zaposlene u organima zemljišne administracije	01/2014. - 12/2018.	FMP, MP RS, PK BD, Federalna geodetska uprava i Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove	1. Programi obuke za zaposlene u organima zemljišne administracije izrađeni i provode se.
4.1.3 Unapređenje komplementarnosti i dostupnosti informacija o evidencijama nekretnina i prava na nekretninama u BiH	01/2014. - 12/2015.	FMP, MP RS i PK BD	1. Osnovano koordinaciono tijelo radi osiguravanja usklađenosti evidencije nekretnina u BiH; 2. Softver za zemljišnu administraciju razvijen; 3. Svi učesnici u postupku zemljišne administracije tehnički i stručno osposobljeni; 5. Zaštita ličnih podataka u poslovima zemljišne administracije osigurana; 6. Doneseni i primjenjuju se provedbeni propisi iz Zakona o elektronskom poslovanju.

4.2 Privredno sudovanje u BiH

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

1. U sistemu registracije poslovnih subjekata u BiH treba izraditi analizu potrebnih izmjena Okvirnog zakona o registraciji poslovnih subjekata i usvajanja potrebnih podzakonskih akata. 2. Takođe potrebno je izraditi analizu primjene usvojenog Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj. U skladu sa nalazima i preporukama iz navedenih analiza treba pripremiti i uputiti u proceduru usvajanja potrebne zakonske i podzakonske akte. Postoji potreba da se izradi i analiza o mogućnosti uspostavljanja „posrednika“ kod registracije poslovnih subjekata, sa preporukama za dalji rad, a preporuke analize da se provedu. Već su započele pripremne aktivnosti za uspostavljanje elektronske evidencije privrednih registara u BiH, koje treba kompletirati i unaprijediti na način da se svi podaci elektronski unose i učine dostupnim notarima, sa mogućnošću da notari na osnovu tih zvaničnih podataka izdaju potvrde o činjenicama iz registra.

2. U narednom periodu treba uspostaviti mogućnost svim sudovima da imaju uvid u bazu podataka UIO, IDDEEA i ostalih organa uprave. Isto tako treba stvoriti tehničke mogućnosti, u skladu sa standardima pravosudnog informacionog sistema i obavezati sudove za informisanje nadležnih poreskih uprava, zavoda za statistiku i drugih nadležnih organa u pogledu podataka koji se upisuju u sudski registar.

3. U narednom periodu odredbe zakona o privrednim društvima bi trebalo izmijeniti i dopuniti, nakon temeljite analize sadašnjih odredbi.

4. Za potrebe prakse potrebno je uspostaviti portal privrednih registara na kojem će se moći izvršiti uvid u sve javne podatke privrednih registara, u skladu sa standardima pravosudnog informacionog sistema.

5. U narednom periodu trebalo bi izmijeniti i zakone o likvidaciji i stečaju, nakon temeljite analize sadašnjih odredbi.

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisano je pet strateških programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 4: PODRŠKA EKONOMSKOM RASTU U BIH			
STRATEŠKA PODOBLAST 4.2 – PRIVREDNO SUDOVANJE U BIH			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
4.2.1 <i>Analiziranje i provođenje sistema registracije poslovnih subjekata u BiH, koji osigurava pravnu sigurnost i efikasnost postupka registracije</i>	01/2014. - 12/2018.	VSTV, FMP, MP RS i PK BD	1. Izrađena analiza potrebnih izmjena Okvirnog zakona o registraciji poslovnih subjekata i usvajanja potrebnih podzakonskih akata; 2. Izrađena analiza primjene usvojenog Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj; 3. Pripremljeni i upućeni u proceduru potrebni zakonski i podzakonski akti; 4. Izrađena analiza o mogućnosti uspostavljanja „posrednika“ sa preporukama za dalji rad; 5. Provedene preporuke analize; 6. Elektronske evidencije privrednih registara u BiH kompletirane; 7. Unapređena ažurnost privrednih registara na način da se svi podaci elektronski unose i učine dostupnim notarima, sa mogućnošću da notari na osnovu tih zvaničnih podataka izdaju potvrde o činjenicama iz registra.
4.2.2 <i>Uspostavljanje i unapređenje elektronske razmjene podataka između sudova i drugih nadležnih organa</i>	01/2014. - 12/2018.	VSTV, FMP, MP RS i PK BD	1. Uspostavljena mogućnost svim sudovima da imaju uvid u bazu podataka UIO, IDDEEA i ostalih organa uprave; 2. Uspostavljene tehničke mogućnosti u skladu sa standardima pravosudnog informacionog sistema, te obaveza sudovima za informisanje nadležnih poreskih uprava, zavoda za statistiku i drugih nadležnih organa u pogledu podataka koji se upisuju u sudski registar.
4.2.3 <i>Noveliranje zakona o privrednim društvima</i>	01/2014. - 12/2014.	FMP, MP RS i PK BD	1. Odredbe zakona o privrednim društvima novelirane.
4.2.4 <i>Uspostavljanje portala na kojem će se moći izvršiti uvid u sve javne podatke privrednih registara</i>	01/2014. - 12/2015.	FMP, MP RS, PK BD i VSTV	1. Uspostavljen portal privrednih registara na kojem će se moći izvršiti uvid u sve javne podatke privrednih registara, u skladu sa standardima pravosudnog informacionog sistema.
4.2.5 <i>Noveliranje zakona o stečajnom i likvidacionom postupku</i>	01/2014. - 12/2015.	FMP, MP RS i PK BD	1. Pripremljene i u proceduru upućene izmjene i dopune zakona o stečajnom i likvidacionom postupku na nadležnim nivoima u BiH.

STRATEŠKA OBLAST 5: DOBRO KOORDINIRAN, RUKOVOĐEN I ODGOVORAN SEKTOR

Dugoročni prioritet: Koordinirati i učiniti efektivnijim uloge i odgovornosti najvažnijih institucija u sektoru pravde s ciljem postizanja efektivnijeg, otvorenijeg i odgovornijeg sistema pravde u BiH

U SRSP u BiH pažnja će i dalje biti usmjerena na izgradnju kapaciteta za praćenje provedbe SRSP, kao i jačanje kapaciteta za informisanu i koordiniranu izradu politika sektora pravde u BiH, te jačanje decentralizacije i koordinacije u postupcima upravljanja donatorskim sredstvima.

Uzimajući u obzir novu politiku otvaranja poglavlja 23 i 24, kao prvih poglavlja u pregovorima o članstvu u EU, te horizontalne i vertikalne koordinacije u provođenju ovog postupka u BiH, velika pažnja u okviru strateške oblasti 5: Dobro koordinira, rukovođen i odgovoran se će biti usmjerena na približavanju EU.

Pitanja iz strateške oblasti 5: Dobro koordinira, rukovođen i odgovoran sektor podijeljena su u tri strateške podoblasti, a za svaku od njih izrađeno je više strateških programa.

5.1 Koordinacija i EU integracije

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

1. Kompleksna upravna struktura i mnoštvo institucija u sektoru pravde u BiH koji često imaju nejasne međuinstitucionalne nadležnosti, mandate i odgovornosti uzrokovali su više problema, uključujući dupliranje i probleme sa koordinacijom, koji vode do neefikasne i neefektivne upotrebe nedovoljnih sredstava i nejednakog pružanja usluga od strane institucija sektora pravde u BiH. Mada je ponekad nužno, ali u osnovi zakoni nisu uvijek najbolje rješenje za probleme koordinacije. Funkcionalni instrumenti za međuinstitucionalno djelovanje mogu osigurati prilagodljiviji i efektivniji rad. Međutim, kako je utvrđeno u više analiza sektora pravde i javne uprave u BiH, takvi instrumenti i kapaciteti značajno nedostaju.

2. Institucijama sektora pravde, u velikoj mjeri, nedostaju i metodološki usklađena institucionalna pravila o planiranju, koordinaciji, komunikaciji i izvještavanju.

3. Pored značajnog napretka u jačanju uloga FRG-ova, TS SRSP u BiH i MK i u narednom periodu će trebati preduzeti niz različitih mjera da bi se njihova uloga podigla na viši nivo.

4. Institucije sektora pravde u BiH trebaju preduzeti značajne aktivnosti na uspostavljanju i jačanju vlastitih institucionalnih kapaciteta za usklađivanje zakonodavstva BiH sa pravnim nasljeđem EU.

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisana su četiri strateška programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 5: DOBRO KOORDINIRAN, RUKOVOĐEN I ODGOVORAN SEKTOR			
STRATEŠKA PODOBLAST 5.1 – KOORDINACIJA I EU INTEGRACIJE			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
5.1.1 Unapređenje vertikalne i horizontalne koordinacije unutar sektora pravde u BiH u kontekstu približavanja BiH EU	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, VSTV, FMP, MP RS, KMP i PK BD	1. Uspostavljeni i primjenjuju se instrumenti vertikalne i horizontalne koordinacije, uzimajući u obzir postojeće instrumente koordinacije u sektoru pravde u BiH, te koordinacioni instrument za pristupanje EU, nakon njegovog uspostavljanja.
5.1.2 Razvijanje metodološki ujednačenog okvira za sistem planiranja, koordinacije i međuinstitucionalne komunikacije	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, VSTV, FMP, MP RS, KMP i PK BD	1. Usvojena usklađena institucionalna pravila o planiranju, koordinaciji, komunikaciji i izvještavanju.
5.1.3 Jačanje tehničke podrške FRG, TS SRSP u BiH i MK	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, VSTV, FMP, MP RS, KMP i PK BD	1. Osnažene uloge FRG-ova, TS SRSP u BiH i MK.
5.1.4 Stvaranje institucionalnih i tehničkih pretpostavki za transpoziciju zakonodavstva EU u pravne sisteme BiH	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, FMP, MP RS, KMP i PK BD	1. Osnaženi institucionalni kapaciteti institucija sektora pravde u BiH za usklađivanje zakonodavstva BiH sa pravnim nasljeđem EU.

5.2 Jačanje kapaciteta za izradu analiza i politika u sektoru pravde u BiH

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

1. Donedavno, nijedno od ministarstava pravde u BiH, niti PK BD, nije imalo organizacione i kadrovske kapacitete da preuzme koordiniranje izrade politika u sektoru pravde u BiH ili za iniciranje usklađivanja zakonodavstva sektora pravde između različitih nivoa vlasti u BiH. Ministarstvo pravde BiH je 2006. godine uspostavilo SSPKPEI koji je nadležan za koordiniranje relevantnih aktivnosti planiranja i izrade politika na nivou MP BiH i sektora pravde u BiH. Međutim, SSPKPEI ne raspolaže dovoljnim resursima i nije u stanju izvršiti svoj mandat bez većeg broja zaposlenih. Entitetska ministarstva pravde i PK BD još uvijek nemaju slične jedinice. U narednom periodu potrebno je da Forum za zajedničku politiku MP BiH i VSTV bude institucionalno afirmisan, te izrađuje i predstavlja najmanje dvije analize politika godišnje.

2. Na nivou BiH se priprema odluka koja se odnosi na metodologiju i način izrade politika u institucijama BiH. U ovim aktivnostima vodeću ulogu ima SSPKPEI. Pošto je upitno kada će se slične aktivnosti desiti na drugim nivoima vlasti u BiH, potrebno je izraditi, usvojiti i primjenjivati smjernice o metodologiji i načinima izrade politika u sektoru pravde u BiH.

3. Općenito, ministarstva pravde na državnom i entitetskim nivoima, te Pravosudna komisija Brčko Distrikta i VSTV rijetko razmjenjuju informacije ili prikupljaju podatke na koordiniran način kako bi olakšali funkcije strateškog planiranja, te izrade politika i zakona. Iz navedenih razloga je potrebno izraditi okvir za prikupljanje podataka, kao i metodologiju obrade, analize i razmjene podataka.

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisana su tri strateška programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 5: DOBRO KOORDINIRAN, RUKOVOĐEN I ODGOVORAN SEKTOR			
STRATEŠKA PODOBLAST 5.2 – JAČANJE KAPACITETA ZA IZRADU ANALIZA I POLITIKA U SEKTORU PRAVDE U BIH			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
5.2.1 Afirmisanje uloge Foruma za zajedničku politiku MP BiH i VSTV-a	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, VSTV, FMP, KMP i PK BD	1. Forum za zajedničku politiku MP BiH i VSTV institucionalno afirmisan, te izrađuje i predstavlja najmanje dvije analize politika godišnje.
5.2.2 Izrada smjernica o metodologiji i načinima izrade politika u sektoru pravde u BiH	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, VSTV, FMP, KMP i PK BD	1. Usvojene i primjenjuje se smjernice o metodologiji i načinima izrade politika u sektoru pravde u BiH.
5.2.3 Unapređenje kvaliteta statističkih podataka u sektoru pravde u BiH	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, VSTV, FMP, KMP i PK BD	1. Definisan okvir za prikupljanje podataka, kao i metodologija obrade, analize i razmjene podataka.

5.3 Donatorska koordinacija u sektoru pravde u BiH

U okviru ove podoblasti razmatraju se slijedeća pitanja:

1. U oblasti donatorske koordinacije u sektoru pravde u BiH potrebno je stvoriti operativne strukture provođenja DIS-a za upravljanje programima pomoći.
2. Takođe, potrebno je unaprijediti procedure međuinstitucionalne saradnje u sektoru pravde u BiH u postupku pripreme za korištenje fondova.
3. Potrebno je izraditi, usvojiti i primijeniti smjernice o metodologiji i načinima međuinstitucionalne koordinacije i komunikacije u pripremi zahtjeva za fondove EU.

Sa ciljem rješavanja navedenih pitanja definisana su tri strateška programa, sa rokovima, odgovornim institucijama i očekivanim rezultatima, koji su predstavljeni u slijedećoj tabeli:

STRATEŠKA OBLAST 5: DOBRO KOORDINIRAN, RUKOVOĐEN I ODGOVORAN SEKTOR			
STRATEŠKA PODOBLAST 5.3 – DONATORSKA KOORDINACIJA U SEKTORU PRAVDE U BIH			
<i>Strateški programi</i>	<i>Rokovi</i>	<i>Odgovorne institucije</i>	<i>Pokazatelji provođenja</i>
5.3.1 Stvaranje institucionalnih i tehničkih pretpostavki za provođenje DIS-a	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, VSTV, FMP, MP RS, KMP i PK BD	1. Izrađen, usvojen i provodi se MoR između institucija sektora pravde u BiH po pitanju operativnih struktura provođenja DIS-a za upravljanje programima pomoći.
5.3.2 Jačanje koordinacije i međuinstitucionalne saradnje u postupku pripreme za korištenje fondova EU	01/2014. - 12/2015.	MP BiH, VSTV, FMP, MP RS, KMP i PK BD	1. Unaprijeđene procedure međuinstitucionalne saradnje u postupku pripreme za korištenje fondova.
5.3.3 Izrada smjernica o metodologiji i načinima međuinstitucionalne koordinacije i komunikacije u pripremi zahtjeva za fondove EU	01/2014. - 12/2018.	MP BiH, VSTV, FMP, MP RS, KMP i PK BD	1. Usvojene i primjenjuju se smjernice o metodologiji i načinima međuinstitucionalne koordinacije i komunikacije u pripremi zahtjeva za fondove EU.

POGLAVLJE 6: NERIJEŠENA STRATEŠKA PITANJA SEKTORA PRAVDE U BiH

Najvažniji učesnici iz sektora pravde u BiH, koji su učestvovali u izradi SRSP u BiH, utvrdili su određen broj pitanja, detaljnije opisanih u nastavku, koja će imati značajan uticaj na nezavisnost i efikasnost pravosuđa u BiH. Ali, prilikom rasprave o različitim mogućnostima za rješavanje ovih pitanja, učesnici u raspravi, susreli su se sa pitanjem ustavnih nadležnosti u BiH.

Iako su tokom posljednjih godina u BiH, uz podršku međunarodne zajednice, pokrenuli aktivnosti u pogledu rješavanja nekih od ozbiljnijih pitanja u pravosudnom sistemu u zemlji, na primjer prenosom određenih nadležnosti na državni nivo i uspostavljanjem pravosudne infrastrukture na tom nivou, koja uključuje Ministarstvo pravde BiH, VSTV, Sud BiH, Tužilaštvo BiH, kao i materijalno i procesno zakonodavstvo iz krivične oblasti, nijedna od ovih reformi nije formalno ugrađena u Ustav BiH. Budući da se ustavna reforma najavljuje već duže vrijeme i s obzirom na različita stajališta najvažnijih učesnika iz sektora pravde u BiH u pogledu pitanja opisanih u nastavku teksta, jednoglasno je odlučeno da bi bilo najbolje u okviru paketa pitanja koja će se rješavati kroz postupak ustavne reforme razmatrati slijedeće opcije:

Rascjepkano finansiranje pravosuđa u BiH

Postojeći sistem finansiranja u BiH je, u tehničkom i praktičnom smislu složen i u postupku usvajanja budžeta zahtijeva od VSTV saradnju sa 13 ministarstava pravde i PK BD i isto toliko ministarstava finansija, vlada i parlamenata u BiH. Kao posljedica toga, sadašnji sistem finansiranja karakterišu značajne budžetske nejednakosti u 14 nivoa vlasti u BiH. Stoga je za pravosudni sistem u BiH veoma teško pripremiti i provesti dugoročnu politiku i prioritete na usklađen način. Postojeći sistem finansiranja pravosudnih institucija u BiH sprečava efikasnu i efektivnu raspodjelu i trošenje nedovoljnih budžetskih sredstava.

Po ovom pitanju razmatrane su dvije moguće opcije usmjerene prema njegovom rješavanju:

OPCIJA 1: Prenos finansiranja pravosudnih institucija u BiH na nivo BiH

Ova opcija zasniva se na preporukama iz Funkcionalnog pregleda sektora pravde u BiH koji je izradila EK. Ova studija potvrđuje da pomanjkanje centralizovanog finansiranja uzrokuje, među ostalim, značajne nejednakosti u osiguravanju pravde u BiH, ugrožava nezavisnost pravosudnih institucija u BiH i sprečava efektivno i efikasno održavanje vladavine prava u BiH.

Prenošenje finansiranja pravosudnih institucija u BiH na nivo BiH značilo bi postojanje centralizovanog tijela za finansiranje i u skladu s tim mogućnost sektorske usklađenosti u pogledu strateškog planiranja, izrade politika i postavljanja prioriteta za pravosudni sistem u BiH. Umjesto saradnje sa velikim brojem učesnika u BiH, takav sistem finansiranja omogućio bi VSTV da mnogo efektivnije zagovara na jednom nivou interese pravosudnih institucija u BiH, raspoređuje njihove potrebe prema prioritetima, osigura jednakost finansiranja, koje je zasnovano na realističnijim i promišljenim iznosima, da efikasno i efektivno raspoređuje sredstva i osigura finansijsko planiranje i pomoć.

Takav sistem finansiranja bi sveo na najmanju moguću mjeru mogućnost političkih uticaja na izradu i izvršenje budžeta pravosudnih institucija u BiH. Na taj način budžetski postupak bi postao otvoreniji i pravičniji.

OPCIJA 2: Prenos finansiranja pravosudnih institucija u Federaciji BiH sa 10 kantonalnih na nivo Federacije BiH

Zbog nedostatka konsenzusa među članovima FRG-a u vezi sa opcijom broj 1, FRG je ispitala i opciju prenosa finansiranja pravosudnih institucija u Federaciji BiH sa nivoa 10 kantona na nivo Federacije BiH. Ova opcija bi značila finansiranje pravosuđa u budućnosti iz četiri izvora, to jest budžeta BiH, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH. To bi djelomično smanjilo postojeću rascjepkanost sistema finansiranja pravosuđa u BiH sa 14 izvora na četiri. Mada bi ovo predstavljalo poboljšanje u odnosu na trenutnu situaciju, ipak se ne radi o optimalnom rješenju budući da bi finansiranje i dalje bilo rascjepkano.

Treba napomenuti da nijedna od navedenih opcija ne podrazumijeva uspostavljanje jedinstvenog pravosudnog sistema u BiH. Četiri postojeća pravosudna sistema, to jest BiH, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH zadržale bi svoje nadležnosti kao četiri samostalna pravna sistema, bez obzira na izvor finansiranja.

Ukoliko odluka o objedinjavanju finansiranja pravosuđa bude donesena bilo na nivou Federacije BiH ili na nivou BiH, bit će potrebno detaljno razmotriti uticaje koje će to imati za raspodjelu prihoda od posrednog oporezivanja, kao i uticaje za budžete svih nivoa vlasti. Slično tome, postojeće odgovornosti i ovlaštenja ministarstava pravde i PK BD, na nivoima sa kojih se prenosi nadležnost finansiranja pravosuđa, moraju se ponovo ispitati i prilagoditi promijenjenim okolnostima.

Odnosi između izvršnih, zakonodavnih i pravosudnih grana vlasti takođe će morati biti ponovno razmotreni i promijenjeni tako da odražavaju novouspostavljeno uređenje. Takođe će se morati ispitati uticaji na druge dijelove sektora pravde u BiH i veze sa drugim dijelovima javnog sektora u BiH.

Prije donošenja bilo kakve političke odluke ili pokretanja aktivnosti, potrebno je provesti obimnu i detaljnu analizu objedinjavanja finansiranja pravosudnih institucija u BiH i uticaja na postojeće zakonodavne, institucionalne, finansijske i budžetske okvire u BiH. Nalaze ove sveobuhvatne analize će potom morati ponovo razmatrati politički faktori koji donose odluke. Bilo bi dobro da ovu analizu izrade ministarstva pravde, PK BD i VSTV, iako bi se mogla tražiti donatorska pomoć za ekspertizu i finansijsku pomoć za provođenje preporuka analize.

Usklađivanje materijalnih i procesnih zakona u krivičnim i građanskim oblastima u BiH

Pravni eksperti i osobe iz pravosudne prakse ocjenjuju da postojeća privremena tijela uspostavljena radi usklađivanja krivičnih i građanskih materijalnih i procesnih zakona nisu ni efikasna, ni održiva. Ovo stanje je rezultat ustavnog i administrativnog uređenja BiH u kome državni nivo nema ovlaštenja za propisivanje zakona iz ove oblasti, koji bi se primjenjivali u cijeloj BiH. Iskustva drugih federalno uređenih zemalja po ovom pitanju se razlikuju, ali većinom imaju, kao minimum, usklađene krivične zakone. S obzirom na nedostatak konsenzusa u ovom trenutku koji bi omogućio donošenje jedinstvenih zakona, odluka o usaglašenom pristupu u vezi sa postupanjem po ovom pitanju će se morati donijeti u vremenskom okviru koji je predviđen za provođenje SRSP u BiH.

Usklađivanje sudske prakse u BiH

Državu u kojoj je osigurana vladavina prava karakteriše jednakost svih građana pred zakonom i jedinstvo tumačenja zakona. Nejedinstveno tumačenje zakona predstavlja prijetnju za jednakost građana. Usklađenost u tumačenju zakona je garancija osmišljena radi osiguravanja pojedinačnih interesa i stabilnosti poslovnih odnosa. Usklađeno tumačenje zakona ima dublji značaj u sadašnjem kontekstu političkih, ekonomskih i društvenih promjena u BiH, sa ciljem integracije u EU, što će dovesti do povećanja broja pravnih akata, koji će dodatno uticati na usklađeno tumačenje zakona.

U ovom trenutku, BiH ne posjeduje instrumente koji osiguravaju usklađeno tumačenje zakona.

Nigdje ovo nije više izraženo kao u slučaju dosadašnje dileme oko toga koji krivični zakon treba primjenjivati u slučajevima ratnih zločina. Do sada su se u slučajevima suđenja ratnih zločina koji su se vodili pred entitetskim sudovima uglavnom primjenjivali raniji krivični zakoni koji predviđaju maksimalnu kaznu od 15, odnosno 20 godina, dok je Sud BiH uglavnom postupao po Krivičnom zakonu BiH koji predviđa maksimalnu kaznu od 45 godina zatvora za ratne zločine. Optuženi koji su se branili pred Sudom BiH osporili su ovaj nesklad u izricanju kazni pred Evropskim sudom za ljudska prava.

Ovakvi primjeri nedosljedne prakse mogu se naći za sve vrste predmeta, od građanskih predmeta, do odluka vezanih za pritvor i ozbiljno dovode u pitanje jednakost pred zakonom i pravnu sigurnost.

U svjetlu gore navedenog, FRG je ispitala mogućnost, opisanu u nastavku, koja ima za cilj uklanjanje ove očigledne manjkavosti pravosudnog sistema u BiH. Iako tokom postupka izrade SRSP u BiH nije postignut dogovor, kao što je već spomenuto, potrebno je nastaviti tražiti rješenje ovih pitanja.

U BiH ne postoji Vrhovni sud BiH, pa stoga ne postoji nijedna od prednosti koju osigurava vrhovni sud. Od vrhovnog suda se očekuje da ispunjava dinamičnu ulogu tumačenja zakona, kao i da se pobrine da svi sudovi jednako primjenjuju zakon, osiguravajući na taj način usklađenost u sudskoj praksi u BiH. Kao zaštitnik vladavine prava, vrhovni sud bi doprinio održavanju materijalne pravne sigurnosti i zaštiti osnovnih prava i sloboda.

Svjesni problema koji predstavlja nepostojanje Vrhovnog suda BiH, Parlamentarna skupština Vijeća Evrope donijela je rezoluciju 1564 (2007. godine) o „Krivičnom gonjenju povreda zakona koji spadaju u nadležnost Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ)”, čime je pozvala vlasti u BiH da, među ostalim: „osiguraju usklađivanje sudske prakse, razmotre uspostavljanje vrhovnog suda na državnom nivou ili daju ovlaštenja vrhovnog suda postojećem sudu, tako da osigura pravnu sigurnost”.

POGLAVLJE 7: UTICAJI SRSP U BIH NA SREDNJOROČNE BUDŽETE

Uvod

Provođenje SRSP u BiH ima finansijske uticaje za sve organe uprave sa nadležnostima u sektoru pravde u BiH. Ovo poglavlje ispituje okruženje u kojem će se odvijati finansiranje za SRSP u BiH, te uticaji koje SRSP u BiH imaju na srednjoročne budžete.

Svih 14 vlada koje imaju nadležnosti u sektoru pravde u BiH uvele su novi sistem i postupke za planiranje budžeta. Sistem i postupci su jednaki za svih 14 pravnih sistema. Novi sistem i postupak budžetiranja postoji devet godina na nivou BiH, Federacije BiH i Republike Srpske. U Brčko distriktu BiH i deset kantona, novi budžetski sistem postoji sedam godina.

Tri glavne odlike budžetskog sistema u BiH su:

- 1) *Upotreba programskog budžetiranja za strukturisanje zahtjeva i finansijsko upravljanje:*
 - Svaka potrošačka jedinica grupiše svoje aktivnosti u ograničen broj programa,
 - Programima se upravlja kolektivno, kako bi se ostvario opći operativni cilj ili ciljevi,
 - Svake godine programi podnose zahtjeve za dodatnim sredstvima, te navode kako će biti ostvarena efikasnost i smanjenje troškova;
- 2) *Izrada trogodišnjih budžeta na svim nivoima u BiH:*
 - Svaka vlada, preko ministarstva finansija, određuje budžetska ograničenja za sve budžetske korisnike za period od tri godine,
 - Budžetski korisnici mogu planirati za srednjoročni period sa sredstvima raspoređenim kroz trogodišnji period između tekućih i kapitalnih izdataka;
- 3) *Zahtjev da se dostavljaju informacije o efektu, kako za postojeće programe aktivnosti, tako i za zahtjeve za budućim povećanim finansiranjem:*
 - Svaki budžetski korisnik mora prikazati efikasno i efektivno korištenje raspoloživih finansijskih sredstava,
 - Pored toga podaci o efektima moraju se dostavljati da bi se naznačili planirani efekti za slijedeće tri godine u smislu izlaznih rezultata, krajnjih rezultata i efikasnosti.

Najveći dio budžetskog planiranja se sada odvija u prvoj polovini godine, krajnji rok je 30. juni. Do tog roka sve vlade trebaju odobriti svoj dokument okvirnog budžeta (DOB), utvrđujući pretpostavke po kojima su izrađene prognoze prihoda, generalnu fiskalnu strategiju i određivanje budžetskih ograničenja za svakog budžetskog korisnika za naredne tri godine.

Budžetske pretpostavke za srednjoročni period

DOB odobren u 2013. godini u određenoj mjeri nudi jasne naznake cjelokupnih budžetskih pretpostavki za slijedeće tri godine. U okviru ovakvog okruženja, aktivnosti navedene u SRSP u BiH će se morati takmičiti za nedovoljna finansijska sredstva sa ostalim sektorima. Svaki sektor u BiH se suočava sa zahtjevima i potrebama građana, kao i zahtjevima međunarodne zajednice da unaprijedi usluge i obavlja dodatne funkcije.

Prema službenim predviđanjima Ministarstva finansija i trezora, BDP u BiH je povećan za 0,7% u prošloj godini, a očekuje se godišnji rast BDP-a od 5,1% u ovoj godini, a u naredne tri godine 4,4%, 5,3% i 5,6%. BiH će morati nastaviti voditi politiku strogih fiskalnih ograničenja, smanjujući javnu potrošnju, da bi se izbjegao veći deficit tekućeg računa. Ministarstvo finansija i trezora predviđa se da će se prihodi koje kontroliše Uprava za indirektno oporezivanje u naredne tri godine povećati za 2%, 3,3% i 4,1%.

Čak i kad se drugi prihodi uzmu u obzir, mogućnosti za rast sredstava u srednjoročnom periodu su ograničene. Svi dijelovi javnog sektora općenito će morati da ostvare maksimalne rezultate na osnovu postojećih sredstava, kao i takmičiti se za dodatna sredstva iz ograničenih sredstava koja su na raspolaganju. Iz ovih povećanja će morati finansirati povećanja plata, kao i dodatna zapošljavanja i rast tekućih troškova i kapitalnih izdataka.

14 vlada koje imaju nadležnosti u sektoru pravde u BiH završile su još jedan ciklus DOB-a za period 2013.-2015. godine. Ovi DOB-ovi postaju preliminarni budžeti i postavljaju okvir na osnovu kojeg svaka vlada određuje godišnji budžet. Najnoviji DOB-ovi osiguravaju jasne smjernice za provođenje SRSP u BiH, budući da iznose postojeća očekivanja u pogledu trošenja u sektoru pravde za svih 14 vlada.

Pozicija finansiranja sektora pravde u BiH mora se postaviti naspram ukupne finansijske situacije u svih 14 vlada. Svi nivoi vlasti u BiH će morati pokriti povećanje plata, povećanje materijalnih troškova i kapitalnih izdataka u omjeru koji je moguće finansirati. Na svim nivoima će biti prisutno takmičenje za ograničena dodatna sredstva, uz nekoliko drugih sektora čiji su zahtjevi za prioritarnim rastom finansiranja vrlo uvjerljivi.

Sažeta analiza DOB-a, iz perspektive sektora pravde u BiH, pokazuje da postoji niz faktora koji naglašavaju važnost zahtjeva za dodjelom dodatnih sredstava ovom sektoru:

- 1) Potreba da se osigura zamjensko finansiranje za projekte i aktivnosti koje su početno finansirali međunarodni donatori,*
- 2) Potreba i obaveza da se završi finansiranje institucija sektora pravde u BiH u skladu sa odobrenim pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta,*
- 3) Potreba da se finansiraju novih aktivnosti koje će popuniti praznine u okviru usluga koje se pružaju unutar sektora pravde u BiH.*

U budžetskom postupku za sve institucije sektora pravde u BiH, postoji očekivanje da će uštede ostvarene kroz bolje upravljanje postojećim uslugama ili ukidanje određenih usluga koje se trenutno pružaju, osloboditi izvjesna sredstva koja se mogu usmjeriti na nove projekte i aktivnosti. Ali, ispitivanje DOB-ova otkriva da praktično nikakve uštede nisu ustanovljene u sektoru pravde u BiH, tako da jasan izvor sredstava za nove projekte ne postoji, što intenzivira potrebu sektora da se takmiči sa drugim sektorima za ograničen „rast“ sredstava.

Budući da sektor pravde u BiH finansira iz 14 izvora, malo je vjerovatno da će se značajna sredstva osigurati kroz uštede.

U svjetlu zahtjeva koji proizilaze iz programa o kojima je bilo govora u prethodnim poglavljima SRSP u BiH, kao i budžetskih postupaka, najvažniji zadatak u okviru daljeg planiranja aktivnosti za provođenje SRSP u BiH bit će izrada realističnog plana finansiranja koja će poduprijeti aktivnosti provođenja. U svojim programskim formatima tabele za pregled budžetskih prioriteta koje podnose sve institucije sektora pravde u BiH pružaju detaljnu osnovu za izradu opsežne finansijske slike sektora pravde u BiH. Gledajući u budućnost i pitanje kako provesti SRSP u BiH, najvažnije je da se izradi detaljan finansijski plan, koji će uzeti u obzir:

- 1) Detaljan trenutni finansijsku položaj svih institucija sektora pravde u BiH, u skladu sa tabelama programskih budžeta koji se dostavljaju na nivou svih 14 nivoa vlasti u BiH,*
- 2) Procjenu trenutnog nivoa zavisnosti o međunarodnom finansiranju i buduće uticaje za finansijska sredstva iz budžeta,*

- 3) *Reviziju cjelokupnog finansiranja u sektoru pravde u BiH, radi utvrđivanja mogućih ušteda, s ciljem osiguravanja sredstva za dodatne usluge i aktivnosti predviđene SRSP u BiH,*
- 4) *Kreativno ispitivanje načina finansiranja aktivnosti u sektoru pravde u BiH, koje nisu u potpunosti ograničene sadašnjim podjelama nadležnosti.*

Zaključci

Novi budžetski postupak nudi veći broj prilika za povećanje nivoa efikasnosti u trošenju javnih sredstava u sektoru pravde u BiH. Sektor pravde u BiH je već dobio značajna sredstava na ime podrške za strateški razvoj i povećanje efekata. Provođenje SRSP u BiH trebalo bi dodatno unaprijediti ostvareni napredak. Drugi sektori možda imaju slabiju početnu poziciju, ali kako oni budu postajali efektivniji, takmičenje za sredstva će se povećati.

Sve institucije sektora pravde u BiH će morati obrazlagati svoje finansijske potrebe na osnovu čvrstih dokaza, predanosti i boljih rezultata, kako bi zadržale svoje sadašnje pozicije. Da bi se ispunila očekivanja SRSP u BiH, sektor pravde u BiH općenito će na svim nivoima vlasti u BiH morati ostvariti pristup mnogo većim nivoima finansiranja. Ovo će biti ozbiljan izazov tokom godina koje slijede, počevši već od budžetskog ciklusa za period od 2015. – 2017. godine koji počinje početkom 2014. godine. Sektor pravde u BiH će vjerovatno biti uspješniji ukoliko njegovi zahtjevi budu poduprijeti čvrstom dugoročno koordiniranom SRSP u BiH.

POGLAVLJE 8: PROVOĐENJE SRSP U BIH

Upravljanje provođenjem SRSP-om u BiH

Dugoročni prioriteti i strateški programi utvrđeni u prethodnim poglavljima daju strateške smjernice za aktivnosti koje za cilj imaju rješavanje najvažnijih pitanja iz sektora pravde u BiH u predstojećem petogodišnjem periodu, koji su usaglašeni među najvažnijim institucijama sektora pravde u BiH, kroz pristup koji se zasnivao na konsenzusu i konsultacijama. S obzirom na složenost zakonodavnih i upravnih okvira unutar kojih sektor pravde u BiH funkcioniše, potrebno je usvojiti sličan postupak za praćenje napretka, po očekivanim rezultatima navedenim u SRSP u BiH.

Odgovornost za provođenje dugoročnih prioriteta i strateških programa predviđenih SRSP u BiH će počivati na svim odgovornim institucijama sektora pravde u BiH koje su navedene u SRSP u BiH, a prvenstveno onim koje imaju ulogu koordinatora. Politički i strateški nadzor provođenja SRSP u BiH će se vršiti kroz MK, koje će biti održavane dva puta godišnje. MK će prisustvovati ministri pravde sa državnog, entitetskih i kantonalnih nivoa, kao i predsjednici VSTV i PK BD. Osim što će pratiti provođenje SRSP u BiH i davati političke i strateške smjernice za nju, MK se mogu iskoristiti i kao forum za diskusiju o drugim relevantnim pitanjima iz sektora pravde u BiH koja izlaze van strateškog okvira SRSP u BiH, ali izazivaju zabrinutost u sektoru pravde u BiH, poput strategija o kojima je već bilo riječi. Ukoliko budu dobro pripremljene i održane, MK mogu poslužiti za poboljšanje koordinacije i saradnje među institucijama sektora pravde u BiH.

Za sve strateške oblasti reforme koji su utvrđeni u SRSP-u BiH, svaka od MK će prvo razmotriti napredak ostvaren tokom prethodnih šest mjeseci u odnosu na predložene strateške programe i odlučiti da li je potrebno uvoditi promjene za narednih šest mjeseci. Ukoliko je strateške programe potrebno izmijeniti ili dopuniti, članovi koji prisustvuju MK ima nadležnost da to učine. Od najveće je važnosti da MK postanu prepoznatljiv događaj u rasporedu institucija sektora pravde u BiH i da se za njih osigura široka podrška. SSPKPEI MP BiH, zajedno sa osobljem za strateško planiranje VSTV-a, entitetskih ministarstava pravde i PK BD, je zaduženo za pripremanje MK, te obavlja i ulogu administrativno-tehničkog sekretarijata i savjetodavnog tijela.

Za svaku od strateških oblasti, bit će ponovo imenovane FRG. One će biti odgovorne za izradu vlastitih institucionalnih godišnjih programa rada i zadužene za vođenje aktivnosti koje su utvrđene unutar određene strateške oblasti. Ministar pravde BiH ima ovlaštenje za imenovanje FRG-ova, na osnovu prijedloga institucija sektora pravde u BiH. Ministarstva pravde svih nivoa u BiH, VSTV i PK BD, koje predstavljaju sekretari ili pomoćnici ministara ili druge slične pozicije u slučaju PK BD, zavisno od strateške oblasti o kojoj se radi, trebali bi biti članovi FRG-ova, zajedno sa predstavnicima drugih nadležnih institucija iz sektora pravde u BiH.

Preporučuje se održavanje sastanaka FRG-ova najmanje jednom u svaka tri mjeseca, kao i da prisutni koriste ovaj forum za diskusije o drugim pitanjima relevantnim za sektor pravde u BiH, pored onih pitanja koja su utvrđena SRSP u BiH. SSPKPEI, zajedno sa osobljem za strateško planiranje VSTV-a, entitetskih ministarstava pravde i PK BD, će obavljati ulogu administrativno-tehničkog sekretarijata za rad FRG-ova, osiguravajući da se utvrđene aktivnosti preduzimaju, prate i o njima izvještava u skladu sa utvrđenim vremenskim rokom, da bi se ostvario očekivani ishod.

Pored toga, SSPKPEI će, zajedno sa osobljem za strateško planiranje VSTV-a, entitetskih ministarstava pravde i PK BD, obavljati ulogu administrativno-tehničkog sekretarijata za rad TS SRSP u BiH.

Pored toga, SSPKPEI će, zajedno sa osobljem za strateško planiranje VSTV-a, entitetskih ministarstava pravde i PK BD, gore spomenutim tijelima biti odgovoran i za cjelokupnu koordinaciju svih aktivnosti predviđenih SRSP u BiH, uključujući prikupljanje podataka u svrhu praćenja i procjene.

S obzirom na kritičnu prirodu uloge koordiniranja za uspješno provođenje SRSP u BiH, od velike je važnosti da SSPKPEI i Odjel za strateška planiranja VSTV-a budu u potpunosti kadrovski popunjeni, kao i da entitetska ministarstva pravde završe uspostavu manjih, sličnih jedinice ili imenovanje osoblja koje će pomoći u postupku upravljanja provođenja i izradi budućih dugoročnih planskih dokumenata. Takođe je važno da ove jedinice investiraju vrijeme, energiju i resurse u stalnu izgradnju svojih analitičkih kapaciteta za praćenje i procjenu napretka u odnosu na planove i izradu novih planova i politika u sektoru pravde.

Inicijative po pitanju politika koje predviđa SRSP u BiH

Osim uspostavljanja efektivne organizacije upravljanja, uspješno provođenje SRSP u BiH u velikoj mjeri zavisi od kapaciteta institucija sektora pravde u BiH, naročito ministarstava pravde, VSTV-a i PK BD, da izrade analize i prateće preporuke u smislu politika za najvažnija pitanja utvrđena u SRSP u BiH. Održiva reforma u sektoru pravde u BiH zavisi o razvoju kapaciteta i postupaka za vršenje cjelovitih pregleda relevantnih politika unutar sektora u BiH i predlaganje odgovarajućih politika koje su potrebne za rješavanje ovih pitanja.

SSPKPEI trebao bi, u najmanju ruku, voditi i koordinirati inicijative za izradu analiza politika, ali pružati i podršku donošenju odluka na MK.

Slično tome, SRSP u BiH izričito predviđa niz zakonodavnih inicijativa kao način rješavanja suštinskih pitanja u sektoru pravde u BiH. Treba, međutim, napomenuti da je zakonodavstvo samo jedan od mnogih vidova politike koje se mogu upotrijebiti da podrže utvrđeni strateški pravac djelovanja. Svim zakonodavnim inicijativama trebale bi prethoditi ili bi ih trebala pratiti, analiza politike ili širi proces konsultacija, a po mogućnosti oboje. Ovo je potrebno da bi se osiguralo da su rješenja ili mjere iznesene u zakonu u skladu sa najboljom međunarodnom praksom i u skladu sa praktičnim potrebama i mogućnostima djelovanja.

Ali, s obzirom na sadašnju praksu u BiH i činjenicu da su kapaciteti za izradu politika još uvijek nedovoljno razvijeni, SRSP u BiH predviđa posebne programe, kako za izradu analiza politika, tako i za izradu zakona, uz napomenu da ih ne bi trebalo izrađivati niti usvajati bez dobre analize koja to podržava. Šire konsultacije u sklopu izrade analiza politika i zakonodavnih inicijativa se neće samo preporučivati, nego zahtijevati.

Praćenje i procjena SRSP u BiH

Prikupljanje informacija o napretku koji je ostvaren u odnosu na očekivane rezultate u SRSP u BiH i razmjena tih informacija će biti najvažniji element praćenja i procjene reformskih inicijativa u sektoru pravde u BiH. Pokazatelji provođenja pomažu da se ustanovi da li se napreduje prema ostvarivanju određenog cilja i u kojoj mjeri.

S obzirom na složeno zakonodavno i upravno uređenje, nije iznenađujuće da u BiH još uvijek nedostaje obiman sistem prikupljanja, razmjene i analiziranja informacija o upravljanju efektima za cjelokupni sektor pravde u BiH. Ipak, to ne znači da su praćenje i procjena SRSP u BiH nemogući. Pokazatelji provođenja koji su definisani u SRSP u BiH osmišljeni su imajući na umu trenutnu nerazvijenost sistema za upravljanje efektima u cijelom sektoru pravde u BiH, kao i skromne kapacitete unutar nadležnih institucija sektora pravde u BiH, naročito ministarstava pravde, da analiziraju informacije o efektima koje se tiču politika.

U svjetlu gore opisanih instrumenata za provođenje SRSP u BiH, jedinice ili osoblje za strateško planiranje na državnom i entitetskim nivoima, naročito SSPKPEI, mogu održavati relativno jednostavan sistem praćenja osnovnog napretka u odnosu na SRSP u BiH. Putem upitnika ili direktnih konsultacija sa nadležnim institucijama sektora pravde u BiH, kao i putem redovnih sastanaka FRG-ova, jedinice ili osoblje za strateško planiranje mogu osigurati za MK ulazne informacije u vezi sa statusom provođenja strateških programa iz SRSP u BiH. Slično tome, godišnja procjena, zasnovana na tromjesečnim i polugodišnjim izvještajima o napretku koji, koja će pripremati SSPKPEI, uz pomoć Odjela za strateško planiranje VSTV-a, entitetskih jedinica ili osoblja za strateško planiranje i PK BD može se iskoristiti kao osnova za reviziju SRSP u BiH.

Na osnovu ulaznih informacija koje budu dolazile od pojedinačnih institucija ili putem FRG-ova, napredak strateških programa može se svrstavati u jednu od slijedeće četiri faze:

- 1. **ZAVRŠENO** – strateški program je završen, u skladu sa vremenskim rokovima i očekivanim rezultatima utvrđenim u SRSP u BiH ili je napredak stabilan i ne očekuju se nikakvi zastoji u provođenju. Strateški programi koji imaju status „završeno“, ne zahtijevaju dodatne aktivnosti i trebaju se ocjenjivati u smislu uticaja koji su imale na provođenje dugoročnih prioriteta ili će ga potencijalno imati kada budu u potpunosti provedeni.*
- 2. **U POSTUPKU** – provođenje strateškog programa kasni, što zahtijeva davanje obrazloženja od strane odgovorne institucije, raspravu i donošenje zaključka FRG-a po tom pitanju.*
- 3. **ODLOŽENO** – strateški program nije pokrenut, što zahtijeva davanje obrazloženja od strane odgovorne institucije, raspravu i donošenje zaključka MK, po tom pitanju.*
- 4. **PREKINUTO** – provođenje strateškog programa treba prekinuti i dalje ga ne provoditi, što zahtijeva davanje obrazloženja od strane odgovorne institucije, raspravu i donošenje zaključka MK, po tom pitanju.*

Ovakva vrsta procjene može se napraviti bez previše teškoća i na brz način će osigurati pregled napretka, te omogućiti procjenu dinamike provođenja svakog strateškog programa i dugoročnog prioriteta čijem ostvarenju doprinose.

Ovakvo izvještavanje o napretku će se pripremati najmanje dva puta godišnje za članove MK i tromjesečno za članove FRG-ova i treba biti osnova za utvrđivanje dnevnog reda ovih sastanaka.

POGLAVLJE 9: VEZE IZMEĐU SRSP U BIH I SREDNJOROČNIH PLANOVA

Sektor, u smislu koji je korišten za potrebe izrade SRSP u BiH, čini grupa javnih službi koje se mogu svrstati u jednu široku kategoriju kao što je zdravstvo, obrazovanje ili transport. Ne postoji jedinstvena definicija u evropskoj ili međunarodnoj praksi o tome koje institucije čine sektor pravde, dosta toga zavisi o specifičnim ustavnim, pravnim i institucionalnim uređenjima koja postoje u različitim zemljama. Međutim, u svrhu SRSP u BiH, sektor pravde u BiH uključuje slijedeće institucije, mada nije isključivo ograničen na njih: sudove, tužilaštva, VSTV, ministarstva pravde na svim nivoima vlasti u BiH, PK BD i zavode za izvršenje krivičnih sankcija. Institucije koje se bave alternativnim rješavanjem sporova, alternativnim sankcijama i pružanjem pravne pomoći, kao i centri za obuku sudija i tužilaca, takođe se smatraju dijelom sektora pravde u BiH.

Institucije sektora pravde u BiH su od ranije pripremale određene funkcionalno orijentisane strategije i planove. Međutim, svi oni su izrađeni iz perspektive pojedinačne institucije, uz upotrebu različitih metodologija, dok je veoma malo pažnje posvećeno razumijevanju strukture i dinamike cjelokupnog sektora pravde u BiH. Mada strategije i planovi osiguravaju okvire na visokom nivou, koji mogu voditi neke aspekte planiranja i budžetiranja u sektoru pravde u BiH, do izrade i usvajanja SRSP u BiH za period od 2008. do 2012. godine, nije postojala strategija usmjerena isključivo na sektor pravde u BiH, kao usklađen sistem sačinjen od većeg broja međusobno povezanih institucija.

Različite zemlje su usvojile različite modele izrade strategije za sektor pravde, koji su različitog stepena složenosti, zasnovane na njihovim specifičnim političkim, društvenim i ekonomskim okolnostima, te kapacitetima institucija. Sektorski pristup bi u najmanju ruku trebao rezultirati boljom komunikacijom i saradnjom između institucija koje su uključene u formulisanje i pružanje usluga u sektoru pravde u BiH. Kao što je predviđeno SRSP-om u BiH, uspostavljanje ministarskih konferencija i stalnih funkcionalnih radnih grupa, s ciljem razmatranja pitanja od općeg zajedničkog interesa koja su definisana u ovom dokumentu, takođe će osigurati redovnu komunikaciju i konsultacije u vezi pitanja od zajedničkog interesa. Sa druge strane, SRSP u BiH može rezultirati uvođenjem složenijih sektorskih planova za kapitalna ulaganja, zajedničkog upravljanja ili jednakih pokazatelja efekata.

Tačne prednosti koje će proizaći iz sektorskog pristupa zavise o nivou i vrsti saradnje i zajedničkog rada koji se budu odvijali. Takođe će u velikoj mjeri zavistiti o tome do kojeg stepena reformske inicijative usaglašene kroz postupak izrade SRSP u BiH i iskazane kroz ovaj dokument će biti unijete u strateške i operativne planove svake od pojedinačnih institucija koje čine sektor pravde u BiH. Izrada nove SRSP u BiH ne znači da će institucionalni planovi postati suvišni, oni će postati presudni za uspješno provođenje SRSP u BiH i nastojanje da se strateški programi, onako kako su navedeni u ovom dokumentu, prenesu u srednjoročne institucionalne planove, godišnje programe rada i godišnje budžete institucija sektora pravde u BiH.

SRSP u BiH osigurava okvir unutar kojeg bi se trebale izrađivati ili revidirati pojedinačni institucionalni strateški planovi u sektoru pravde u BiH. Očekuje se da će svaka institucija sektora pravde u BiH osigurati da njeni srednjoročni institucionalni planovi i godišnji programi rada uzmu u obzir odgovornosti date u okviru SRSP u BiH, iako će možda biti potrebno uključiti i dodatne inicijative koje su specifične za datu instituciju, koje nisu predviđene u SRSP u BiH.